

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

*Braståsa
Bd 12*

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY-LANGE.

SÖNDAGEN DEN 18 NOVEMBER 1917.

Kronprinsessan Margareta med prinsessan Ingrid och prins Carl Johan.

Ateljé Jæger.

En moders seger. * Skiss af Einar Erix.

ATT HAN VALT JUST DEN RESTAURANG, där han nu satt, till frukostställe i dag, hade sin alldeles speciella förklaring. Och det var, att den låg så nära Maria sjukhus på Söder som möjligt. Eljes kände han stället från sin tid i Stockholm mycket litet, det låg ju alldeles utom den stråkväg, en ungarl vid 26, 27 års ålder färdades fram.

Han hade avslutat sin frukost och drack nu sitt kaffe vid morgontidningarna i lokalens kafé, där utom honom blott ett par stamkunder sitta, inbegripna i förmiddagskonjakken. Själff hade han inte ens kommit att tänka på någon sprit till kaffet, det var alldeles säkert bland annat för artens skull af det ärende, i hvilket han kvällen förut kommit till Stockholm. Han satt eljes på sitt första lärareförordnande vid en realskola i en norrländsk kuststad. Det hade för resten varit rätt svårt att bli ledig, det var i slutet af april, och man började just slutspurten för vårterminen med skrifliga prof och sådant. Därtill var det egentligen mot sin innersta vilja, han rest. Men nu var han här, och nu skulle ärendet om en half timme uträttas.

Han lade ned tidningen, lutade sig bakåt i stolen och betraktade förströdt röken från sin cigarr. Hans tankar återkommo från tidningsspaltarnas innehåll till den fråga, han gjort sig hela senaste veckan och alldeles särskildt ofta på låget hit ned. Det var frågan, hur återseendet skulle bli, hvad han skulle säga henne, hur han öfverhufvudtaget skulle uppträda, när han mötte henne nu under dessa förhållanden och efter sex, sju månaders skilsmässa. Han hade före frukosten sökt upp Maria sjukhus och gått gatan förbi för att sedan kunna hitta dit. Det var nämligen där, han skulle träffa Ellen. Där skulle hon ligga i en sal tillsammans med många andra, i en allmän sal.

Tusen och åter tusen gånger hade han försökt tänka sig henne för sina ögon, där hon skulle ligga i sin säng — med ett litet, ganska nyfött lif vid sin sida. Sedan något öfver en vecka var Ellen nämligen mor, mor till hans barn. Enkelt och flärdfrött, i ett bref med en blyertsskrift, så svag, att det nästan var som en materialiserad hviskning, hade hon redan dagen efter barnets ankomst — i smyg för sköterskan, som ej skulle tillåtit det ske för ansträngningens skull — underrättat honom om, att det nu var öfver, och att den lille mädde godt. Sig själf hade hon glömt att tala om. Hon hade endast slutat med att be honom om — ett litet lån att reda sig på öfver de första dagarna, sedan hon kommit upp, tills hon kunde få sin plats åter eller ta en ny.

Din tillgifna Ellen, hade hon undertecknat brefvet.

Det var detta brefs både utseende, innehåll och underskrift, som gjort, att han haft så svårt att frammana för sig bilden af henne, sådan hon nu skulle vara, en till mor plötsligt förvandlad kvinna. Förr hade hon varit blott den vackra flickan, kraftig och käck och med stark aptit på lifvet. På sex månader — och därtill månader, under hvilka ett nytt lif spirat under hennes hjärta — kunde ju mycket ha förändrat sig hos henne, det förstod han godt. Därför kände han det också nästan, som om han skulle möta en främmande människa, som spelade en roll i hans lif blott därför, att hon födt hans barn.

Han hade en gång stötts tillbaka af hennes

alltför bullrande, något vulgära sätt, hennes obildning, när han studerat henne på närmare håll, och hennes lättfinne. Men då var det för sent, inte så förstädt, att han bundit sig på något sätt och lofvat någonting för lifvet, men såtillvida, att hon då redan bar hans blifvande barn. Det hade kommit som ett slag för henne. Han hade försökt ta det lugnt och trösta henne, men eftersom det hade varit just vid tidpunkten, då vetenskapen om detta kommit, som hans upptäckt af hennes fränstötande egenskaper skett, hade trösten blifvit blott ord, som t. o. m. för hans egna öron förefallit alldeles tomma och utan den minsta klang af hopp. Lyckligtvis — som han själf ansett — hade han kommit från några svåra månader därigenom, att han fått förordnandet däruppe i Norrland, medan hon själf måst stanna och sköta sin plats. Inte alltför ofta hade hon skrivit. Och när det skett, hade det varit i resignerade ord utan ett spår vare sig till lock eller pock. Han hade förvånat sig öfver detta men hållit henne räkning för det, och det var inte utan, att han tack vare hennes — taktfulla, som han för sig själf kallade det — uppträdande under månadernas gång blifvit försonligare stämd mot henne. Öfver hennes vulgära sätt, hennes obildning och hennes lättfinne hade i hans uppfattning lagt sig en i viss mån förskönande slöja, som gjort, att han ibland i vekare stunder nästan känt detsamma för henne som under de första dagarna af deras bekantskap. Något annat hade han emellertid aldrig ett ögonblick tänkt sig dem emellan för framtiden, än att han naturligtvis skulle sörja för barnets uppfostran.

Omedelbart efter det han mottagit brefvet, som hon skrivit i sjuksäng, hade han sändt henne pengar. Så småningom hade dock hos honom föresatsen tagit form, att han skulle genom ett besök hos Ellen visa också ett annat deltagande än det rent pekuniära. Föresatsen hade egentligen — det erkände han för sig själf — spirat ur hans tacksamhet för det taktfulla uppträdande, som hon visat genom att inte göra larm mot honom om saken, och som verkligen förvånat honom, så vulgär som han i sin uppfattning stämplat henne. Ett kort besök och så åter skilsmässa med så få möten som möjligt i fortsättningen, det var hans plan.

Nu var han alltså endast några hundra meter borta från henne, och snart skulle de mötas. Det hela skulle vara öfverstökadt helt snabbt, och redan i kväll skulle han åter följa med nattåget norrut. Hon visste ingenting om hans ankomst, han ville låta det bli en öfverraskning.

Nu var klockan strax ett och besökstiden alltså inne om några minuter. Han hittade ut. Regnet, som fallit hela morgonen, hade upphört, molnen hade lättat på, och genom tunna, hvita molnslöjor trängde den svaga april-solen fram. Han betalade, tog sin rock och hatt och gick.

Han kunde inte undgå att för sig själf tillstå, att det ärende, han var ute i, i själfva verket gjort honom ganska nervös. Stegen blefvo ofrivilligt så snabba, som om han vore på väg till det mest kära möte. Och sannerligen klappade inte hjärtat onormalt snabbt. Han hade ju dock förut tagit saken så lugnt och hunnit förlika sig med tanken på det föreslående mötet så länge, att han trott sig kunna vara alldeles herre öfver sig själf.

Men det gick inte att sakta stegen. Han skyndade på, han nästan halfsprang.

Nu stod han i hallen och frågade efter Ellen. Systemen mönstrade honom ett ögonblick och stod sedan till tjänst. De gingo genom en lång korridor, där kvinnor — mest unga — i den lätta sjukhusdräkten gingo igenom, promenerade eller hvilade i länstolar. Förstulett såg han på dessa kvinnor, liksom om han på en gång hoppats och fruktat att få se Ellen bland dem. Nej, hon fanns där inte. Han sade sig själf, att hon naturligtvis ännu inte var på benen utan dröjde till sängs.

Nu vek syster af i en sidogång, och han följde efter. De stannade framför en dörr. Sköterskan vände sig om och kastade ännu en forskande blick på honom. Sedan öppnade hon.

De stodo i en stor, långsträckt sal i hvitt med säng vid säng efter bägge långsidorna. Ett obeskrifligt lugn strålade ut från denna ljusa anblick, och att börja med stod han stilla vid dörren, liksom rädd att med sin närvaro bryta stillheten och besudla friden. Det låg något af moderskapets andakt i denna stillhet, som gjorde den för honom ännu mera vördnadsbjudande.

Men sköterskan hade redan hunnit ett stycke fram på golvet och såg sig nu tillbaka efter honom. Han tog det som en tillsägelse och lydde. Med hatten i hand gick han på lätta fötter fram i gången. Nu vågade han inte ens se sig omkring, han kände det, som om det skulle varit när-gånget. Han uppläckte plötsligt, att han hade handskarna på sig, fann detta opassande och drog dem snabbt och så omärkligt som möjligt af sig.

Nu stannade sköterskan vid gafveln af en säng, gjorde ett tecken mot sängen, böjde lätt på hufvudet och gick lugnt ut igen samma väg hon kommit. Han kastade en snabb blick på sängen, såg en främmande ung kvinnas bleka ansikte med stora ögon blicka mot sig, skymtade i hastigheten bilden af en liten miniatyrsäng vid sidan af den stora sängen och började se sig om åt alla håll efter Ellen. Hon måste väl finnas i närheten; eftersom sköterskan fört honom just hit. Men alla han såg voro honom lika främmande. Förgäfves sökte han Ellens drag.

Han tänkte just så hastigt som möjligt åter draga sig tillbaka ur salen, viss om, att han blifvit förd vilse, när den unga kvinnan i sängen midt framför honom fäste hans uppmärksamhet vid sig. Öfver hennes bleka men vackra ansikte spred sig ett varmt leende, som gaf den eljes bleka hyn en svag färg. Med ena handen framräckt som till hälsning satte hon sig sakta upp i sängen, alljämt leende, som det tycktes, mot honom. Han vände sig om för att se, hvad som var föremål för hennes glädje. Men det fanns bakom honom ingen, han stod alldeles ensam framför sängen.

Då spratt han till vid att höra sitt namn nämnas. Samtidigt rörde den unga kvinnan i sängen framför honom läpparna. Det var hon, som nämnt hans namn. Nej, var det väl möjligt? Kunde det vara hon — Ellen? Jo, nu kallade hon honom på nytt vid namn. Det var hon. Nu talade hon:

— Så roligt, så roligt att du ville komma och se oss. Välkommen, välkommen, kära. Här är hon.

Hon gjorde en försiktig åtbörd åt sängen med den lilla i. Han hittade, alljämt utan

Prenumerationspris:

Vanliga upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år	Kr. 7.50	Helt år	Kr. 9.50
Halft år	» 3.90	Halft år	» 5.—
Kvartal	» 2.50	Kvartal	» 2.50
Månad	» 1.—	Månad	» 1.25

Iduns byrå och expedition, Mästernamnelsg. 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 10—4.	Kl. 9—5
Red. Högman: Riks 86 60. Allm. 4 02.	Annonskont.: Riks 16 46 Allm. 61 47.
Kl. 11—1.	Kl. 9—5
Verkst. direktören kl. 11—1.	Riks 86 59. Allm. 43 04.

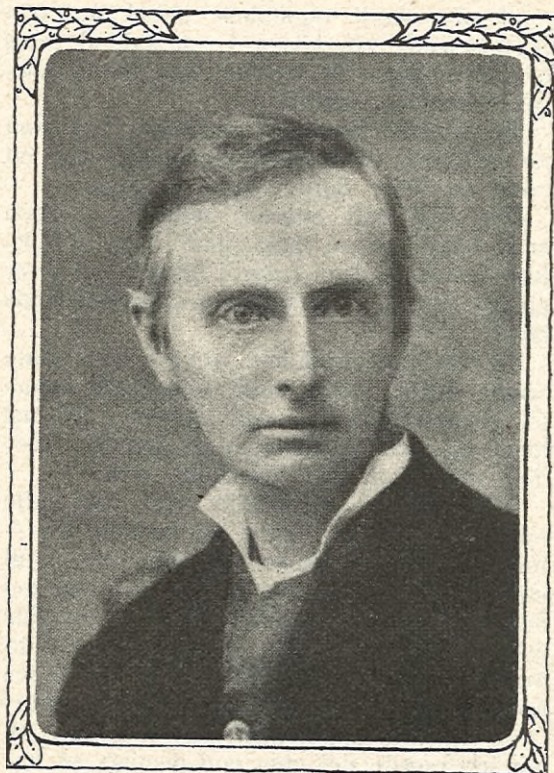
Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:	
30 öre efter text.	Utländska annonser:
35 öre & textsida.	35 öre efter text 40 öre
20% förhöjning för särskildt begärd plats.	å textsida, 20% förh. för särsk. begärd plats.

Två danska författare — årets litterära Nobel- pristagare.

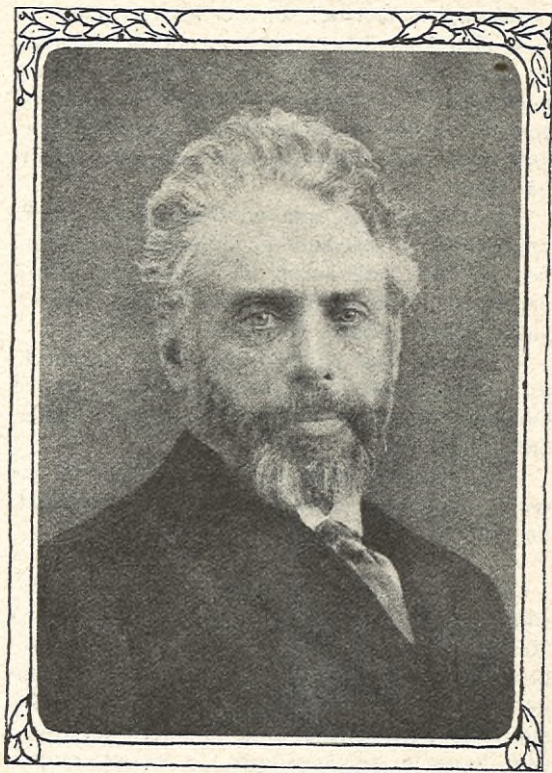
Pontoppidan torde väl få anses välberättigad. Dels är det första gången vårt sydvästra grannlands diktare uppmärksammats af akademien, dels äro de båda nu 60-åriga författarne, och särskildt Pontoppidan, betydande exponenter för den vittra odlingen i Danmark. Henrik Pontoppidans författargärning befecknas af en hel rad verk, en mäktig diktens byggnad, hvars hörnstenar bildas af de tre romancyklarna "Det forjettede Land", "Lykke-Per" och nu sist "De dödes Rige". Med dessa verk har han gifvit en framställning af det nutida Danmark i kulturellt, religiöst och politiskt afseende, en framställning af stor klarhet och kraft och som stundom höjer sig till genialitet.

Karl Gjellerup har också lämnat betydande skildringar af danskt lif, men han har dock gått helt andra vägar, fördjupat sig i indisk kultur och filosofi och öfver hufvud taget blifvit en litterär kosmopolit under sin långa utomlandsvistelse. Romantikens Tyskland har i honom haft en varm dyrkare och ej mindre vissa strömningar inom den tyska filosofien. Hans intresse för musiken förde

Karl Gjellerup.

honom därjämte till studiet af Richard Wagner, hvars Nibelungens ring han ägnat en djupgående analys.

Henrik Pontoppidan.

SVENSKA AKADEMIENS BESLUT ATT dela årets litterära Nobelpris mellan de båda danska författarne Karl Gjellerup och Henrik

att kunna få mål i munnen. Den lilla sonen godt. Endast pannan med de slutna ögonen syntes öfver täcket.

Sakta och med blicken fäst på Ellen närmade han sig, fattade den på nytt utsträckt handen och hälsade. Han höll länge, länge hennes hand, och när hälsningen var öfver blef den fortfarande liggande kvar i hans. Inte heller med ögonen kunde han på mycket länge förmå sig ens ett ögonblick släppa henne.

Han var verkligen öfverraskad. Hon såg hans förvåning och teg för att ej störa honom.

Hans blick sökte sig till djupet af hennes ögon. Det var så mycket, han tyckte sig se där, som han aldrig sett förut.

Med ett förstod han att hon kunde bli trött af att sitta upprätt så länge, och varsamt lade han hennes hufvud bakåt mot kudden. Sedan fortsatte han att se som förut på henne. Inte ett ögonblick undvek hon heller hans blick, hennes stora, klara ögon skådade öppenhjärtigt in i hans.

Var detta Ellen? Ja och nej. Det var modern till hans barn, men det var inte den Ellen, hos hvilken han sett alla dessa frånsöfande drag, som kommit honom att ledas åt och önska ogjordt närmandet en gång mellan dem. Eller — det fanns en annan möjlighet — hade hon undergått en pånyttfödelse, i hvilken hennes väsen hade luftrats, så att de där dragen fallit bort som slagg.

Var fanns det bullrande sättet, som stört? Hos hvem som helst utom hos denna unga kvinna, där försyntheten tycktes rentaf ha ett litet tempel. Hvar låg det vulgära? Låg det i sättet hos alla kvinnor, han f. ö. kände, hos Ellen fanns det inte ett spår däraf. Han ville se den, som kunde kalla henne vulgär, hon som kunnat så undergifvet foga sig i sitt hårda öde, hon som under hela den prövande tiden för henne ej haft ett hårdt ord för honom, och hon som till sist tog emot honom på detta fina sätt, när han nu sent

omsider ville ägna henne ett besök — blott ett kort besök. Det var uttryck för motsatsen till det vulgära, det var verkligt adelskap, själens adel. Han hade för sig själf beskyllt henne för obildning. Lika litet var detta befogadt. Sättet att utvärda ödet att öfverges var ej den obildades. Med bästa vilja kunde han ej hos Ellen söka upp något enda obildningens kännetecken. Och

lättisinet! Herregud, blotta ordet flydde ju sin kos i närheten af denna nyblifna mor. Han blygdes öfver att ha låtit tanken syssla med det, så obehörigt, brutalt främmande och hemlöst var det i denna omgivning.

På bråkdelen af den tid, det tagit att skildra det, hade han hunnit göra alla dessa uppfäckter af egna, tidigare villfarelser. Han såg som i blixlljus sin skumögghet och den orätt, han gjort henne i sitt skumögda tillstånd, den orättvisa dom, han afkunnat, och hans första impuls ville få honom på knä vid sängen för att be henne om tillgift. Han spjånade dock ännu emot, och kapitulationen tog form af en kyss på handen. Därefter ställde han fram en stol vid sängen och satte sig.

Nu hade han hunnit samla sig så mycket, att han kunde börja göra henne frågor. Han frågade, hur hon haft det, han gick in i detaljer med en ifver och ett intresse, som hon måste le åt, under det hon svarade på frågorna. Då och då strök han henne öfver håret och pannan, sakta, smeksamt. Då teg hon och slöt ögonen.

Ibland sköt hon emellan med en liten fråga om hur han haft det, hur han trufdes där uppe och sådant.

En liten hårslinga hade fallit ned öfver hennes ena öga och låg där tydligt och irriterade henne. Han såg det och skulle just stryka undan den, när hon förekom honom. Vänstra handen hade hon ända sedan han kom, utan att han särskildt lagt märke till det, haft liggande under täcket. Nu blef den plötsligen synlig, hon förde med den bort hårslingan ur ögat.

Då inträffade samtidigt tre små händelser, som alla hade ett intimt sammanhang med hvarandra, och som hänförde sig till just denna lilla rörelse af hennes vänstra hand, hvarigenom den kom att blottas. Han ryckte plötsligt till och stirrade på hennes hand, handen försvann med tankens snabbhet åter under täcket, där det tydligt varit hennes afsikt att låta den förbli, fastän hon

EN LYSANDE MEDARBETAR- STAB I IDUN NÄSTA ÅR.

Axel Ahlman,	Ernst Lundquist,
Fanny Alving,	Artur Möller,
Ode Balten,	Johan Nordling,
Knut Barr,	Ludvig Nordström,
Henning Berger,	Erik Norling,
Bo Bergman,	Fredrik Nylander,
Thore Blanche,	Gunhild Palmær,
Synnöve Carlbom,	Maria Rieck-
Gustaf Collijn,	Müller,
Sigurd Dahllöf,	Algot Ruhe,
Ernst Didring,	Sigfrid Siwertz,
Hildur Dixelius-	Ejnar Smith,
Brettner,	Marika Stjernstedt,
Anders Eje,	Hedvig Sveden-
Anna Lenah Elg-	borg,
ström,	Carl Svenson-
Teresia Eurén,	Graner,
Daniel Fallström,	E. N. Söderberg,
Albert Henning,	Hjalmar Söder-
E. Walter Hül-	berg,
phers,	Mildred Thorburn-
Ellen Key,	Busck,
Elisabeth Kuylen-	Gustaf Ullman,
stierna Wenster,	Anna Wahlenberg,
Selma Lagerlöf,	Fredrik Vetter-
John Landquist,	lund,
Carl G. Laurin,	Elin Wägner,
David Linde,	Hasse Zetterström,
Hj. Lundgren,	Hugo Öberg,
Otto Lundh,	m. fl.

Sänd Edra

Klädningsar, Blusar, Kappor till Kemisk Tvättning eller Färgning, Gardiner, Möbiltyger, Kuddar m. m. rengöras snabbt och omsorgsfullt hos A.-B. C. O. Borgs söners Fabriker & LUND.

Kungl. Hofjuvelerare

K. ANDERSON

Kedersgåfvor

Praktkatalog gratis och franco

Stockholm och Göteborg.

Ferier III.

AF HEDVIG SVEDENBORG.

Fosterjorden drar.

JA NU VAR MAN FÖR LÅNGE SEDAN I SELEN igen och de där korta dagarna lågo redan som en fjärran dröm, tyckte fru Ida Ambjörnsson. Fast någonfing påtagligt hade dock ferieveckan lämnat efter sig och är det just det vi nu skulle berätta om.

Det var nu så att ingenjör Ambjörnsson var barnfödd på västkusten. På en sådan där saftigt grön liten glänta mellan röda kobbar och skär var han född. Men han hade inte nått sitt tredje år då han miste sina föräldrar, hvilka voro infödda västkustbor sedan generationer. Hvar efter han själf kom till släktingar i Stockholm. Där han växte upp till en riktig stockholmsgrabb, utan att ana eller förstå hvad det var, där längst inne i honom, som liksom ständigt hungrade efter någonting. Han trodde att det skulle så vara, att alla af Gud skapade människor kände på samma sätt. Att det var någon slags aldrig stillad evighetslängtan. Men när han först fann sin lilla Ida, hvilken var anställd som kassörskan på samma kontor som han där högt upp på Söder med den underbara utsikten öfver Staden, Djurgårdslandet och Lidingön, så försvann orosförmismelsen. Nuets fullhet liksom fyllde honom till brädden, där fanns inte rum för annat än henne. Hon liksom värmdde och lyste upp hvarenda skrymsle i hans själ — den första tiden.

Ty så småningom under alldagarnas och bekymrens jämna nötning blef det liksom ett litet hål här, en spricka där, där genast den gamla längtan satte sig på lur.

Barnen växte upp, tiderna blefvo hårdare och ansvaret tyngre för hvarje dag. Ferier var aldrig att tänka på, ty som sådana räknade han inte sina inspektionsresor. Så hade det inte varit att Ida alljämt var den täcka, varmblodiga lilla kvinna hon alltid varit och att kontoret låg så högt och frött med glittrande vattenflikar långt nere i djupet — så hade han aldrig hållit ut.

Men med ängslan iakttog han att den där oförklarliga längtan gräde sig fram och tog större plats för hvarje år. Och aldrig hade den känts så stark som det sista året.

Mest hela sommaren hade glidit honom förbi med en lång rad heta, brännande solskensdagar, då Ida en dag kom upp till kontoret med blossande kinder och lysande ögon.

Hon kunde knappt andas, så ifrig var hon.

— Du, flämtade hon, jag vill tala med dig genast och du måste göra precis som jag vill.

Och så kommo orden muntert smattrande som en uppriskande regnskur mot trädens förstande blad.

Hon hade fått ett bref från en af sina bröder och som "ett synnerligen förmånligt jobb" fallit ner från himlen på honom och han denna sommar var förhindrad att göra sin vanliga Jämtlandstur, så tog han sig friheten att skicka dem ett par hundralappar. Men med det villkor att pengarna inte finge smälta bort i hvardagslivets kalops.

Fru Ida såg stort och rundt och muntert på sin man och hade det inte varit att dörren stått på glänt till chefsens rum, så hade hon nog flugit honom — mannen, inte chefen — om halsen.

— Så roligt, sade ingenjör Bo, då kan du ju få den där mattan som du längtat så mycket efter.

— Mattan — phu! Den hör väl till kalopsen. Nej, nej men du, bättre upp. Vi skola resa, du och jag och Kurt, som inte haft ett dugg roligt efter sin studentexamen. Resa ner till västkusten och se hvar du föddes.

— Men lilla barn, det räcker inte pengarna till.

— För åtta dar måtte det väl räcka och mer behöfver vi inte. Och den veckan kan småfläckorna få vara hos mormor.

i ett obehagadt ögonblick glömt sig, och — den tredje händelsen — en rodnad, svag och skär men fullt märkbar för honom, gick öfver hennes ansikte.

På vänstra handens ringfinger bar hon en slät ring, om hvilken han aldrig hört ett enda ord eller ägde någon vetskap.

Frågorna och svaren upphörde. Ingen sade något på en lång stund. Han betraktade henne med en fråga i blicken, som var ganska skarp. Hon mötte med tystnad hans blick.

Då han emellertid inte tycktes vilja uttala någon fråga, utan blott betraktade henne på samma frågande sätt, tog hon till sist hans arm och drog honom närmare sig. Sedan sade hon med hviskande röst:

— Käre, kan du förlåta mig? Jag satte på mig den ringen, innan jag kom hit för — för att man inte skulle veta här, att — att jag var så ensam. Jag tyckte själf, att det inte var vackert att göra så, men jag ville inte, ser du, att någon skulle beklaga vårt barn för att det bara hade mor men ingen far. Jag länkade nog på, att det var falskhet i att ta ringen på, men så trodde jag, att när jag gjorde det utan ond mening, så behöfde jag inte blygas öfver det. Jag trodde inte, du skulle få se det. Det var bara för deras skull, som få se mig här. Jag vill inte, att vårt barn skall behöfva beklagas af främmande. Säg, gjorde jag mycket illa, käraste? Förlåt mig då, förlåt mig.

Med spänd uppmärksamhet hade han lyssnat på henne. Nu drog hon åter fram handen, som hvilat under facket, och räckte honom den. Sakta tog han den, drog af ringen och såg på den. På insidan såg han något ingravadt.

— Får jag läsa, hvad där står?

— Visst får du det.

Han lillade närmare på ringen. Det stod ett namn, det var hans namn. Där stod också ett datum. Den tionde i sjunde stod det. Han började genast söka i sitt minne, och han behöfde inte söka länge. Den tionde juli förra året. Det var den gången — den första och enda — då de ägt hvarandra.

Några ögonblick blef han sittande stilla med ringen i handen. Hon höll nästan andan i undran öfver, hvad han skulle säga. Men så såg hon hans ögon anta ett uttryck, som om han ömt smekt något dyrbart minne. Då förstod hon, att han inte skulle bli ond.

Åter såg han på henne. Därefter förde han ringen till läpparna, kysste den och satte den sakta åter på hennes hand. Han lutade sig fram och hviskade i hennes öra:

— Vill du, att det skall vara, som du menade, att människorna här skulle tro?

Bägge hennes armar kommo om hans hals. Hon tog ingen hänsyn längre till alla de många, som från de andra sängarna sågo henne.

— Om jag vill. Käraste, javisst.

Han reste inte tillbaka till sin tjänst den kvällen. Han telefonerade och fick ledighet en hel vecka. Och dagen därpå var han åter hos henne, denna gång med famnen full af godsaker och blommor. Och så hade han med sig en verklig ring åt henne och en åt sig själf. Hon flyttade in i ett annat rum med den lilla, och hela veckan nästan bodde han hos henne.

När han efter en vecka reste, var hon visserligen inte med. Men det berodde på, att den lilla ännu inte lämpligen kunde tagas med på en resa. Och modern skulle inte på några villkor lämna henne. Om en eller annan vecka, när sommarn kommit med värme och sol, skulle han komma och hämta dem båda. Och sedan skulle de aldrig skiljas.

Naturligtvis blef det så, som fru Ida ville.

— Och kom ihåg, sade hon när de väl sutto på fåget, att nu lämna vi alla bekymmer i Stockholm och att det inte är "Knussel et Compani" som är ute och far, utan en glad trio med spädkad pung, som tänker komma hem utan ett öre på fickan.

Lilla fru Ida var som en nyuppslagen champagnebutelj så sprudlade munterheten kring henne och de hade inte hunnit till Katrineholm förrän den något förläste Kurt och hans nästan lite yrvakne fader smittats af hennes sorglöshet.

— O, sade Kurt plötsligt, och stack upp ansiktet ofvanför tidningen, "Stockholm" kom i går till Göteborg. Hvad jag väldigt gärna ville få komma ombord på den.

— Ja, jag med, sade ingenjör Bo, tänk att jag gamla människan ännu aldrig sett en emigrantångare. Vi hinner nog dit ut i kväll.

— — —

Kvällen var tung och varm, stadsbuden tunn-sädda, bilar funnos inga men resande i massa. Men ändå hann fru Ida genast iakttaga att Göteborg hade något som Stockholm saknar. Nämligen dessa glada blomkorgar kring de elektriska stolparna som kommo torg och gata att lysa i den fagraste sommarskrud. I violett, purpur, scharlakans och rose. Samt dessutom att göteborgarna stirra mycket värre än stockholmarna.

Sedan de lyckats få ett par små rum, gällde första frågan hur man kommer ut till "Stockholm".

Portieren som såg ut som en snäll toppmurkla gaf välvilligt besked om allt, men inte trodde han att de finge komma ombord på "Stockholm" inte. Men de kunde ju alltid försöka.

Af en ren slump kommo de öfver en bil och chauffören lofvade att köra dem så långt ner i hamnen som man kan komma, och med rasande fart gick färden genom Majornas långa ledsamma gator, tills de kommo till en liten gränd som löper ner till vattnet mellan två höga plank.

— Därute, bakom lastångaren, ligger "Stockholm", och chauffören visade på ett högt mörkt skrof som reste sig öfver hamnens alla båtar.

De gingo ner i gränden. På en spång stod ett par nakna män och luftbadade sina solbruna kroppar och nedanför spången låg en illa ramponerad eka och vickade, medan en rödskäggig en, af riktig schäärtyp, och en liten pojke satt och målade med någonting nere i ekan.

I gåsmarsch gingo de fram på spången medan de båda nakna männen hade den taktfullheten att försvinna genom en lös bräda i planket.

När de kommit längst ut, lyfte ingenjör Bo artigt på hatten och frågade schäären i ekan om han ville ro dem ut till "Stockholm".

— Nä-aj, kom det surmulet.

— Ja, men tänk, ingenjör Bo lyfte än en gång öfverdrifvet artigt på hatten, om ni ändå skulle vilja öka er godhet med att ro oss dit ut.

Då skar ett bredt grin den rödskäggiges ansikte midt itu och han tog ett tag åt mössan som stått med en half skärm och multrade ett: — Kör till.

— Men han har ju bara en åra, invände gossen, och förresten ä inte båten hanses.

— En kan väl vricka, och hvems båten ä kvittar.

Och trots fru Idas protester sutto de strax därpå på så godt som ingenting i den vingliga ekan, och någonting så smutsigt som det lilla ingenting de satt på, hade fru Ida aldrig sett.

Mellan en kanal, bildad af två väldiga lastångare, där vattnet lyste som blod färgadt af de mönjaröda skrofven, löpte de ut på själva redan.

Se där — där kom en trälare från ena sidan, en liten skärgårdsbåt från den andra och en bogserare som styrde rätt på "Stockholm".

— Hvad har den där ute att göra, skrek kapten på trälarn.

— Håll käft, bondkanin, fjöt den rödskäggige och inom ett ögonblick haglade det svordomar från alla båtarna.

Medan fru Ida satt där blek om näsan och önskade att hon tagit hvartenda öre af ferie-

En storartad kulturgärning. *

Nio donatorer skänka 1,400,000 kronor till ett konserthus i hufvudstaden.

DIREKTÖR
ERNST DAVIDSON

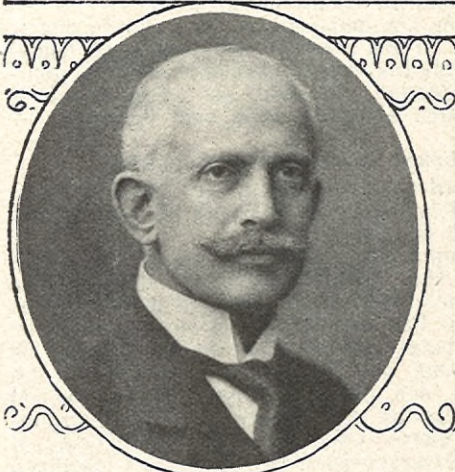
BANKDIREKTÖR
JONAS C:SON KJELLBERG

BANKIR
G. A. KYHLBERGER

FRU
ROSA NACHMANSON

HÄRADSHÖFDING
WALTER PHILIPSON

GROSSHANDLARE
RICHARD NILSSON

GENERALKONSUL
J. E. SACHS

BANKDIREKTÖR
K. A. WALLEMBERG

FÖR HELT KORT TID SEDAN GICK GENOM pressen meddelandet, att till en fond för byggandet af Stockholms Konserthus donerats sammanlagdt 700,000 kronor af fru Rosa E. Nachmanson och direktör E. Davidson. Till denna frikostiga gåfva för ett kulturellt ändamål ha tillkommit ytterligare 700,000 kronor, hvilkas gifvare äro: bankdi-

rektör K. A. Wallenberg, vice häradshöfding Walter Philipson, generalkonsul J. E. Sachs, bankdirektör J. C:son Kjellberg, bankir G. A. Kyhlberger, grosshandlaren Richard Nilsson i firman Setterwall & Komp. samt ytterligare en donator, som önskar vara anonym. Dessa bidraga med 100,000 kronor hvardera. Den stora byggnadsfrågan har i och med detta

kräftiga ingripande från för vår tonkonst intresserade mecenater förts, vågar man tro, ett godt stycke fram mot sin lösning. En kommitté har redan bildats för insamlandet af det återstående behöfliga kapitalet och för skötandet af de komplicerade angelägenheter, som höra samman med konserthusbyggandets tekniska sidor.

pengarna till kalops. Men det märkte hvarken Kurt eller hans far, hvilka inte hade ögon för någonting annat än Stockholms mörka jättestall som svart låg så godt som alldeles öfver dem.

— Där — där är en fallrepstrappa, ropade Kurt uppe i falsellen af pur ifver. Men när de kommo under den så befanns det att det var en half manshöjd till första steget.

Dock utan att tveka tog Kurt ett tag i nedersta steget, gjorde armar häf och låg ett ögonblick och sprattlade innan han fick igen balansen: — Pappa, pappa kommer du? ropade han.

Det var ingen tid att fundera och en sekund senare hade ingenjör Bo gjort samma manöver.

— Ida, sitt bara still i båten och håll er kvar här, jag skall be att vi få ner trappan till dig, ropade Bo, och så försvunno de in på ett af de många däck.

Där satt fru Ida tillsammans med en rödhårig schåare, som inte just såg ut som mors bästa barn, i en rankig eka, hvilken slog mot det svarta skrovet som om den skulle krossas, då några riktigt stora svallvågor togo den. I det samma kom en liten ångslup, lastad med paket och korgar och lade till under trappan, sedan den gifvit ifrån sig en gäll hvissling. Och då en uniformerad man kom ner för trappan för att ta emot paketen, frågade fru Ida om man finge komma ombord.

Vaktmästaren tittade ner på den lilla frupricen i den gängliga båten och sade halft förargad, halft road: — Ingen människa, vore det så själf-

va kejsaren i Kina, får komma ombord ännu. Ocl så gick han.

Ingen människa får komma ombord! Tänk om Bo och Kurt blefve fast däruppe, tagna i förhör, tagna som spioner. Man kan ju aldrig veta i dessa tider. Och där satt hon med en schåare i en vinglig båt i en främmande hamn, utan ett öre på fickan. Men då fick hon i detsamma se Kurts ljusa ansikte titta fram mellan alla de gulgrå och Bo som flämtande och ifrig kom ned från trappan.

— Gud vare lof! Och det sade Bo också.

Inte förrän han väl var ombord hade det vansinniga i företaget kommit för honom, men han hade ju inte velat ge tappit.

I språgmarsch hade de gnoft rundt båten, däck upp och däck ner och det kan inte nekas att det gjort ett dystert intryck med matrester här och hvar och detta myller af stackars emigrerande människospillror som föga anade hvad de gingo till möte i ett land som slites i bitar af revolution, krig och hungersnöd.

— Ja, sade den rödskäggige, och det vet en att när det är som värst, så blir det ändå värre.

Det var hans lifsfilosofi.

När lilla fru Ida med man och son lyckligen var i land igen, så drog hon en djup lätnadens suck och förklarade, att nu hade hon fått nog af äfventyr för hela resan. Några äfventyr blef det heller inte men en färd längs med västkusten som ingen af dem skulle glömma.

Naturligtvis kommo de på en gammal båt, en

båt som för fyrtio år sedan gick på samma träd som nu och den var visst redan gammal då — och så mycket folk var det ombord, som det kunde vara. Men ett par härliga platser i aktern hade de lyckats få och dagen var så varm och blid och stilla, att det kändes nästan kvafft, fastän de sutto där omhvärfda af de salta hafsfläktarna.

Medan lilla fru Ida tyckte, att det märkligaste af allt dock var hennes Bo. Ju längre ut de kommo mellan de kala kobbarna och skären, hvilka hon uppriktigt sagt rakt inte förstod sig på, ju mer strålände blef han. Det var som om han aldrig andats förr, ögonen lyste och han var stum af hänförelse. Detta var ju faktiskt det vackraste som fanns på jorden. Någonting skönare kunde inte ges. Det gaf en genklang i hans inre, det väckte minnen i hans blod som han förut aldrig anat, och det underbara var att Kurt tycktes känna alldeles som fadern. Bredvid dem satt en grånad gammal man med sammanbiten mun och små lysande kloka ögon under buskiga bryn. Äfven den värsta landkrabba kunde inte missfaga sig på att den mannen hörde hafvet till.

Uppmärksamt och intresserad iakttog han familjen Ambjörnsson, och när några timmar hade gått öppnade han den sammanbitna munnen, som såg ut som om den varit stängd för alla tider, och sade:

— Förlåt en gammal mans förmätenhet, men jag skulle gärna vilja veta hvad herrarna seglar under för flagg — namnet menar jag? För se

Potatisen.

Vårt stöd i nödens stund.

Af Ida Högstedt.

POTATISEN BLIR PÅ GRUND AF ALLMÄNT bekanta orsaker det födoämne, hvilket svenska folket under det kommande konsumtionsåret har att trygga sig till. Den kan blifva vårt glädjebarn likaväl som vårt sorgbarn, beroende på huru vi inköpa, använda och ej minst förvara den.

Köpa vi potatisen af en känd person från landsorten eller från den handlande, som vi i regel bruka anlita, kunna vi vara fömligen säkra att få fullgod vara, ty ännu är det lyckligtvis så, att ens stadiga leverantörer försöka till yttersta ansträngning bistå sina regelbundna kunder i anskaffande af resp. förnödenheter. Handlandena bruka i regel profkoka potatisen, när de inköpa ett större parti därpå, så detta brukar kunden kunna lifa på utan egen profkokning. Annorlunda ställer sig saken om man inköper sitt potatisförråd från ett nytt håll; då är bäst att i eget kök verkställa ett kokprof af den.

I år bör man i tid anskaffa sin potatis, och från Folkhushållningskommissionen har också kommit en anmaning att så göra. Vederbörande har räknat med 150 kg. pr individ och bör man nog ej gå under detta förråd, såvida familjen består af vuxna personer. Är det små barn eller åldringar kan man möjligen räkna med en mindre kvantitet. Svårigheten kan nu blifva för familjer boende i en stotsstad med de där ofta dåliga förvaringsrummen, att kunna hysa och öfverse ett större potatisförråd.

Man har räknat med, att c:a 15 proc. af potatisförrådet kommer vid lagringen att förskämmas. Procenten kan emellertid blifva lägre eller högre allt efter potatisens beskaffenhet och förvaringsrum.

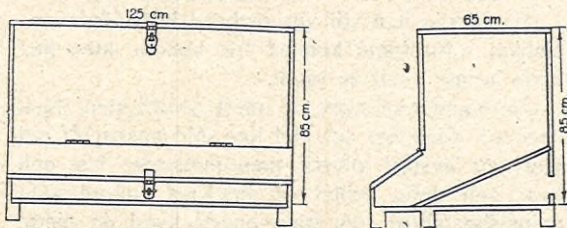
Innan potatisen inlägges i källaren ser man till, att denna är väl rengjord, luftad samt att potatislären är torr och ren. Potatislären bör antingen bestå af tjocka spjälor eller en vanlig trälår med stora borrhål på alla sidor. Den bör stå på omkring 8 cm. höga fötter eller läggas ett par brädlappar under den. De allra nyaste potatislären bestå af en hög stadig spjällår med lock som kan låsas. Den förses inuti med en sluttande spjälbotten och på lärens ena kort- eller långsida toges bort en spjälå nedfyll och göres en liten extra spjällåda med lufflock, hvarigenom potatisen uttages vid behof. Fördelen härpå är, att då potatisen som ligger i botten först är utsatt för förskämning genom massans tyngd m. m. denna först kommer till användning och någon försämring af förrådet på den grund undvikes.

I Tyskland lägges i botten af hvarje potatislår eller "stuka" ett omkr. 5 cm. tjockt hvarf af k o k s t y b b; detta förhindrar genom en ytterst svag gasutveckling att bacillerna börja sitt förstörelseverk på potatisen. Meddelandet kommer från en känd vetenskapsman, hvilken i sitt hem i en af våra större villastäder under många år med bästa resultat använt uteslutande denna metod för sitt stora hushåll.

Till skydd mot råttor och möss är bäst att lägga en rad med enriskvistar rundt hela lären på golfvet.

Kokning af potatis.

"Koka potatis, det är väl ingen konst!" menar många. Nej konst är det icke, men potatiskokning fordrar liksom allt annat att göras med omtanke. På Island, där potatisen är en nationalrätt, kokas den ofta på följande sätt: Potatisen tvättas och gnides väl med ett stycke säckväf eller lorstas den. Läggas i kallt saltadt vatten och när detta kokar afhålles allt vattinet och nytt kallt

Potatislår sedd framifrån och från baksidan.

Lären göres af stadiga plankor. Nederst på framsidan skall det ej vara någon plankor, utan en öppning utefter hela lärens längd, hvarigenom potatisen kan rulla fram i en långsmal låda, som göres i ett med lären, samt med ett lock på gångjärn, så att man kan fälla upp det, och där taga sitt dagsbehof af potatis. Inuti lären göres af spjälor en sluttande botten, hvaraf potatisen rullar fram i den långa lådan på lärens framsida. Tomrummet under botten fylls med enris till skydd mot råttor. Å båda gärlarna göres ett fyrkantigt hål, så att luften kan sila igenom. Öfver urskärningarna spikas ståltrådsnät. Fötterna böra vara minst 20 cm. höga.

det är något så ofroligt bekant i utseendet, ska jag säga.

— Ingeniör Ambjörnsson.

— Armbjörnsson! Du helige Neptunus, då är han bestämmt son till förvaltaren som dog ifrån så tidigt. Och i så fall kan jag tala om att jag kände både far hans och farfar med.

Sedan, hela vägen, mil efter mil, medan åskbyar drogo förbi och dagens sol så småningom bytte färg från guld till purpur och solnedgångens rosiga skimmer sluttigen bleknade bort i månens silfver fick Bo Ambjörnsson höra mer om sig själf — ty dem hvilkas blod vi bära i våra ådror äro ju vi själfva — än han någonsin hört under sin 45-åriga lefnad.

Att han bara kunnat lefva ett helt lif skild från det mäktiga västerhafvet, från de kala kobarna som skimrade likt pärlor i kvällsskymningen, från dessa grönskande vikar mellan skären som voro så gröna att han tyckte att han aldrig sett grönt förr, det var honom ofattligt. —

Och som en förstande drack han in allt han hörde om dem som han kände gick igen i honom själf och i Kurt. Medan längtan efter dåd och lust att lefva tändes i unge Kurts sinne så som aldrig förr. Förresten var det inte tal om annat, än att de nu skulle stanna i Gullmaren. Ett par små käbysser fanns det väl alltid fillöfvers hos gamle Mattias Persson.

När natten föll öfver jorden och hafvet låg skälfvande under månens smekning och Bo Ambjörnsson stod och såg fascinerad ut öfver vatten och skär genom fönstret kom Ida smygande intill honom. Lite skygg och blek, inte alls lik hans vanliga käcka och trofasta kamrat.

— Bo, väddadé hon, du blir väl inte alldeles berg- eller — snarare — hafstagen — för mig. Jag — jag har känt mig så ensam i dag mellan dig och Kurt.

— Har du — har du känt dig ensam och jag som tycker att jag aldrig känt lifvets fullhet så som nu.

— Å Bo — mera kunde inte Ida säga, ty ett par stora tårar fyllde hennes ögon och strupen snörde ihop sig.

Då vaknade Bo till verkligheten. Detta var ju så olik hans lilla förståndiga Ida. Det var ju klart att luften tagit för hårdt på henne och dessutom hade ju hvarken han eller Kurt haft en tanke tillöfvers för henne på så godt som hela dagen.

— Alskade liten, förlåt. Han lyfte upp hennes huvud och kysste bort tårarna i hennes ögon och så sade han henne hvad han, för stundens alla öfvervåldigande intryck, glömt att säga ända till dess: Att när han kvällen förut kom upp ombord på "Stockholm" och fick se henne så liten och hjälplös därefter i det lilla nötskalet, så var det som om en järnkrampa gripit om hans hjärta. — Tänk om det skulle hända henne något! Aldrig förr hade han känt hur djupt och varmt och outrotligt han var fästad vid henne och hur otänkbart lifvet utan henne blifvit för honom. Och det var visst inte för att komma undan väktarna som han haft så brådt att springa rundt båten utan af ängslan för henne. Hade inte Kurt varit med, så hade han vändt med detsamma.

Som ett dyrbart smycke skrinlade Ida dessa sin mans ord i sitt hjärta. Visst hade hon vetat och känt i alla dessa år hvad hon var för honom — men ändå — att få det sagdt i ord var ju något helt annat.

Och fastän de nu voro inne i selen igen, så tyckte ingen af dem att lifvet var som förr. Ty nu visste ingen Bo hvad det var han längtade efter när trånaden kom — att det var västerhafvet som sög. Och Kurt hade fått en alldeles ny känsla för fädrens ära och genom den äfven för fosterlandet. Ett till dess för honom ganska tomt klingande ord. Medan den mindre drömmande fru Ida bar på en stor plan, en underbar plan — att när de en gång blefvo "unga och pensionerade", då skulle de flytta dit ner till en grön vik mellan röda och grå kobbar.

vatten påhålles jämte mera salt samt får åter koka upp. Fördelen med detta förfaringsätt är, att när det kokta vattinet kommer på den heta potatisen fränges hettan in i potatisen och gör att den blir jämnare genomkokt, hvarförutom potatisen vinner i smak och utseende. När det sista vattinet afhålles lägges en afpassad tjock duk mellan potatisen och locket. Denna duk drar åt sig imman och potatisen blir mjöligare.

Potatis i ugn.

Jämna, ej för stora potatisar tvättas, borstas och forkas med ett stycke säckväf. Läggas sedan fätt i en stekpanna, beströs med salt och insättes i god ugn när spisen är i bruk. Stekningstid omkring ¾ timme. Potatis direkt efter sköljningen lagd i het aska efter en utbränd kakelugn blir delikat. Den kan äfven läggas i en gjutjärnsanna och sättas in i kakelugnen. Serveras med kallt smör och salt.

Hvad som dock potatisen mer än någonsin förut nu kommer att användas till är som ufdrygning för mjöl vid brödbakning. En och annan husmor lade förr i tiden en del potatis i sitt bröd af den anledningen, att bröd bakadt med potatis ansågs bibehålla en viss fuktighet och förhindrade det att smaka gammalt. Äfven ansågo erfarna husmödrar, att bröd med potatis drog betydligt mindre smör än enbart mjölbröd.

Potatisen kan blandas kokt eller okokt i degen, beroende på den brödsort man önskar; på landsbygden föredrar man i allmänhet rårifven potatis till jäsdeggar. Här skall nu lämnas recept å båda slagen äfvensom bröd med jästmjöl.

Enkelt rågröd med rå potatis.

¾ l. rårifven potatis, 2 l. groft rågmjöl (1 kgm.) ½ l. hvetemjöl (250 gr.), 1 rågad tsk. salt, ½ dcl. vatten, 25 gr. jäst.

Potatisen tvättas ytterst väl, rifves samt ljumas helt litet. Jästen upplöses uti ½ dcl. vatten och arbetas jämte större delen af mjölet i potatismassan. Får jäsa till dubbel storlek, hvarefter degen arbetas med resten af mjölet. Utbakas till 3 å 4 bröd, som först läggas på bakfiltar att jäsa upp, och därefter stjälpas på smord plåt med undersidan upp, för att ytterligare jäsa omkring ½ timme. Gräddas i ordinär ugn omkr. ¾ timme. Öfverpenslas med vatten och inlindas i bakfiltar.

"Mor Loftas enkla limpor".

3 l. potatis, omkr. 4 l. rågmjöl (2 kg.) ½ l. hvetemjöl (250 gr.), 50 gr. jäst, 1 msk. salt, 2 msk.anis eller fenkol.

Potatisen kokas, skalas och drifves varm genom purépress. Af rågmjölet inarbetas så mycket som möjligt i den varma potatisen, hvarefter degen står täckt öfver natten. På morgonen inarbetas den i helt litet ljummadt vatten upplösta jästen jämte salt och kryddor samt mera mjöl. Degen skall vara ganska hård, så möjligen torde mera mjöl behövas. Får åter jäsa. När degen är uppjäst utbakas den till limpor, som läggas på kokfiltar. När limporna jäst upp sättas de på smorda plåtar nu med undre sidan upp. När de jäst upp, penslas de med kallt vatten, naggas i sidorna samt gräddas i god ugn. Öfverpenslas ett par gånger. Väl bakadt, äger detta bröd en säregen smak. Blir omkr. 5 limpor.

Scones med potatis.

1 l. hvetemjöl (omkr. 250 gr.) ½ liter kall kokt rifven potatis, 3 strukna tsk jästpulver, ½ tsk. salt, 1 tsk strösocker, 50 gr. smör, 2 dcl. mjölk.

Mjöl, jästpulver, salt och socker siktas. Smöret ingnuggas däri med fingerspetsarne så att blandningen blir som smulor, hvarefter den kalla potatisen och mjölken fort tillsättes. Utkaflas till en cm. tjocklek, skäres raskt i snibbar eller rutor och gräddas i god ugn. Öfverpenslas med mjölk strax innan de utagas ur ugnen.

Smördeg med potatis.

150 gr. smör, 250 gr. potatis, 200 gr. hvetemjöl.

Mjöl och potatis arbetas samman tills det hela är smidigt; det tvättade smöret inkaflas och degen arbetas sedan som vanlig smördeg, fastän ej så många gånger. Degen hvilat ett par timmar innan den utbakas. Är mycket användbar till bottenar, pastejer, rutor, piroger m. m.

Väfflor med potatis.

2 l. kokt rifven potatis, 1 ¼ dcl. smält smör (eller flott och smör bland.), 3 ½ dcl. hvetemjöl, ½ tsk jästpulver, ½ tsk socker, 2 ½ dcl. gräddmjölk.

Potatisen röres med det smälta smöret omkr. 15 min. Sedan iblandas salt, socker och det med jästpulver siktade mjölet. Sist inblandas mjölken. Gräddas omedelbart och serveras väfflor sedan med sylt som efterrätt eller till te eller kaffe. Obs! Möjligen torde mjölmängden ökas något.

Barnet.

Af ESTER MEJDELL.

Göteborg den 3 mars 16.

KARE ARVID!

Jag kan förstå din häpnad och undran, då du åter ser min stil. Och jag antar, du känner mig så väl, att du förstår, det endast och allenast kan vara för barnets skull, jag skrifer. Ty nu orkar jag icke längre bära ensam ansvaret för den lille. Mina krafter svikta. Det jag en gång trodde fullt och fast på, det, på hvilket du och jag en gång i tiden byggde våra teorier om barnuppfostran det viker undan för mig nu, det har icke min tilltro längre.

Du förstår kanske icke fullt, hvart jag vill hän. Ty du har väl de senare åren glömt eller åtminstone skjutit till sidan minnet af den tid då, som du själf sagt en gång, "du var ung och fanatisk och ville allt, men förmodade intet." Så har det dock icke varit med mig, jag har fortfarande att vara lika fanatisk, om än icke lika ung. Jag har hela tiden ända till för ett halfår sedan hängt krampaktigt fast vid våra gamla idéer. Icke därför att jag fortfarande trodde lika blindt på dem och icke tviflade. Jag vågade helt enkelt inte tvifla, ty hur skulle jag då kunna se min gosse i ansiktet, om jag ägt medvetandet om att ha handlat orätt?

Jag må gå långt tillbaka i tiden för att uppriska ditt minne. Du och jag gingo samtidigt vid målarakademien, du och jag höllo alltid ihop. Vi grepos bägge af tidens nya strömningar, vi påverkades båda häfligt af det vackra talet om människofrihet och själfständighet. Vi sågo med samma ögon det löjlige för fria människor i vår kyrkas band, vi blefvo bägge gudsförnekare, samhällsomsförstare i smätt. Och så upptäckte vi, att vi två hörde tillsammans, att vi två med vår kärlek och vårt mod skulle kunna trotsa gamla dumma fördomar. Vi skulle bli de första i ledet för ett friare och intelligentare släkte. Och så blefvo vi ett, förklarande för hela världen, att vi voro man och hustru, att vi hade gifvit hvarandra löften, som ändå kunde hållas, fast ingen kyrka eller stat beseglat dem. Och allt gick lyckligt och bra, ty vi ägde det sanna modet och den sanna tron på hvarandra. Lifvet själf bjöd ju icke på större vanskligheter, ty vi voro ju bägge ekonomiskt oberoende. Så kom vår lille Tor. Naturligtvis skulle han inte döpas, icke uppfostras till att tro på en Gud, om hvars tillvaro vi visste intet. Han skulle icke läras att tro på gamla dumma sägner om himmel och helvete, om det godas belöning och det ondas straff. Vi skulle i stället lära honom, att det blå, som kallades himmel, endast var eter, att något annat helvete fanns icke till annat än det, "som människan bär inom sig." Det rätta skulle göras för dess egen skull, icke för belöningens. Det var ju alltsammans vackert tänkt, och vi ville ju endast det bästa. Vi ville genom vårt eget exempel visa honom, att en fri och intelligent människa behöfde inga yttre band för att lefva rätt, att ett ärligt löfte behöfde ingens besegling, då viljan var god. Tor blef tre år. Du var ute och reste i Italien. Så skrifer du efter en tid, att jag må förlåta dig, att du först nu riktigt visste, hvad kärlek var, då du mött en kvinna, som förstått att väcka den till lif hos dig. Hvad jag tänkte och kände då, det hör icke hit. Jag läste i tidningarna, om ditt kyrkbröllop. Alltså det, som du och

jag gjort till vårt och vårt barns lifsteori, det fanns icke till för dig längre. Du hade blifvit affällig, af ändrad lifsåskådning eller af svaghet, det visste jag icke, och det var mig också likgilligt. När jag kommit öfver det värsta, stod det klart för mig, att för Tors skull måste jag stå fast, måste jag fortlifva att tro, att vi handlat rätt. Hur skulle jag annars kunna försvara mig en gång inför barnet? Jag var också stolt och stark för egen del. Jag ville icke se folks medlidsamma och hånande blickar, jag kände mig fortfarande höjd öfver hvardagsmänniskans snäfva nivå. Så blef Tor så stor, att han skulle börja skolan. Först hade jag tänkt att själf undervisa honom, för att han åtminstone de första åren skulle besparas religionsundervisningen. Än kan man ju icke få barn fria därifrån. Men så tänkte jag, förr eller senare måste han ju ändå dit, och han var ju ensam med mig. Han behöfde kamrater. Jag hade lärt honom litet att läsa och skriva, jag hade äfven sagt honom, att han skulle komma att höra talas om kristendomen, men att det var något, som ingen visste, om det var santt eller ej, att det var att lyssna till som till en vacker saga, på hvilken man icke skulle tro alltför mycket. Så trodde jag honom "värdig och väl beredd". Han var ju bara 7 år, ett litet barn utan större reflektionsförmåga. Och hvad mamma sagt hade hitintills alltid varit det rätta för honom. Han var mycket intresserad af sin skola. Jag tror, hans lärarinna var en duklig och god sådan. Ibland kom han hem och berättade med strålände ögon, att "fröken hade berättat en sådan vacker saga, om en snäll man, som hette Jesus." Än var det bara sagor alltså, som icke ängslade mig. Men när han en gång kröp upp i mitt knä och med sin inställsamma barnaröst bad mig berätta om Jesus, då vek min blick för första gången undan för mitt barns. Jag tog honom hastigt ned från min famn, reste mig och sade: "Mamma har icke tid just nu, du får var nöjd med hvad fröken berättar dig." Han såg på mig med stora ögon och sade med sin milda röst: "Du känner visst inte Jesus, mamma, eftersom du aldrig talar om honom. Jag skall lära dig litet. Du vet inte, hur god han var." "Jo," sade jag, "jag vet, att Jesus var en af de bästa människor, som lefvat." Återigen mötte jag barnets förvånadt undrande blick: "Men mamma då, Jesus var ingen människa, Jesus var ju Gud."

En afton, då jag lagt honom och satt vid hans sida i väntan på, att han skulle falla i sömn, knäppte han ihop sina små händer och med ett innerligt tonfall i rösten började han bedja: "Gud, som hafver barnen kär." Jag lät honom läsa bönen till slut. Jag kände mig så underligt maktlös. Och med ett lamt försök att kämpa mot detta nya, som kommit mellan barnet och mig, sade jag:

"Kommer du icke ihåg, Erik, hvad mamma sagt dig, att du än är för liten att tänka på Gud och sådant, som du icke förstår?" Då log han sitt ljusa, goda barnaleende och sade: "Men fröken förstår det, hon har lärt oss att bedja så." — Då vek allt motstånd hos mig, all tro på mig själf. Jag kände med förfärande tydlighet, att det jag kämpat mot var det, som burit människosläktet fram genom tidernas tider, var det på hvilket jag och rätt uppbyggt, var driffjädern till det goda och sköna i världen, var det, som hjälpt miljoner och åter miljoner själar öfver det värsta i lifvet. Jag kände att inför religionen, som nedärfits generation efter generation, kunde jag göra intet. I mitt eget barns själ låg nedlagt dess frö, som jag icke trots alla ansträngningar kunde rycka upp likt ogräs. Han trodde mera på sin fröken än på sin mor. Hvarför? Därför att hon fått dolda känsloträngningar i hans själ att vibrera, medan jag åter sökt tysta dem. Många gånger sedan har Tor kommit till mig med sina barnsliga, religiösa spörsmål. Jag kan icke hålla ut att tala undvikande härom längre, ty till slut måste jag ju därigenom mista hans förtroende. Det, som intresserar honom, kan jag icke få honom bort ifrån, men jag kan genom mina försök därtill tvinga honom att tåga. Och det vore värre än något annat, att han skulle mista förtroendet för mig. Därför frågar jag dig nu såsom barnets far: Hvad skall jag göra? Jag vill endast mitt barns bästa. Men hvar går den rätta vägen? Har du funnit den? Svara mig, Arvid!

Nanna.

Stockholm 7. III. 16.

Kära Nanna!

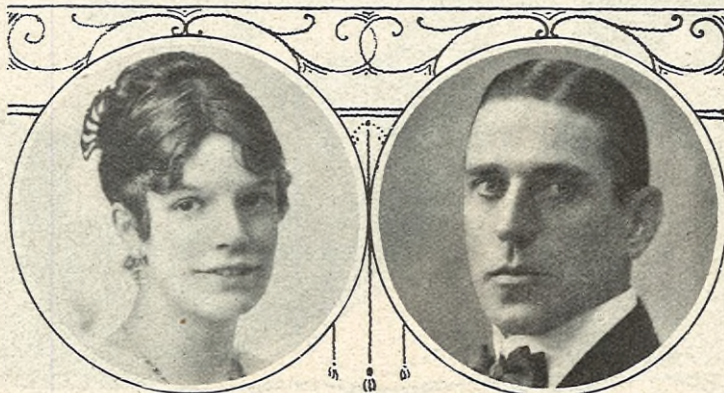
Ditt bref har djupt rört mig. Jag har kämpat och lidit samma ohyggliga kval som du vid tanken på vårt barn. Tyvärr kan jag inte finna någon utväg. Jag vill endast säga dig, hvad jag skulle göra, om jag fortfarande stode vid din sida och vi gemensamt skulle fostra Tor. Jag har lärt att mera moderera min forna ungdomliga säkerhet. Min syn på tingen har med åren blifvit mera ideell. Jag skulle icke vilja beröfva Tor hans barnsliga tro på Gud, hans religiösa grubblerier skulle han få ha i fred tills vidare. När han en gång blir så stor, att han börjar läsa naturhistoria, då skulle jag vilja ge honom små fingervisningar om gamla misstag, som än finnas kvar, och hjälpa honom öfver det värsta. Men att taga ifrån honom tron på Gud, det vill jag icke. Ty hvad gör väl det, om han, som Goethe kallar tron på det alltomfattande och styrande för Gud, öde, naturkraft etc. Hufvudsaken är att han är lycklig i sin tro. Och icke veta väl du och jag, Nanna, hvad som är det absolut rätta?

Nanna, jag tackar dig, för att du kom till mig med dina bekymmer för vårt barn! Jag vill icke tala om min ånger och längtan.

Men jag vill säga dig en sak: Om du och jag hade varit vigda, fast bundna vid hvarann, tror du då jag gått så lätt från dig? Jag är en svag människa, det vet jag, och jag erkänner villigt inför dig mitt misstag. Nu önskar jag, att jag tidigare i mitt lif underordnat mig mänskliga lagar, då hade jag kanske icke behöft begå så stora misstag i lifvet. Därför ber jag dig, Nanna, ställ icke vårt barn utanför samhället! Om han själf en gång ställer sig där och känner sig stark nog att stå där, då skall jag med stolthet se upp på honom. Men ännu veta vi icke, hur stark han är. Därför lät honom välja.

Arvid.

Ett societetsbröllop.

Fru Karin Hedenlund, född Lindholm, och löjtnanten vid Kgl. Värmlands regemente Magnus Hedenlund.

1. Kronprinsessan Margareta. 2. Prinsessan Ingrid. 3. Kronprins Gustaf Adolf och kronprinsessan Margareta med prinsarne Gustaf Adolf, Sigvard, Bertil och Carl Johan samt prinsessan Ingrid. 4. Prinsarne Gustaf Adolf, Bertil och Sigvard.

Porträtten tagna med anledning af den under kronprinsessans beskydd stående basaren för Föreningen Husmoderskolor med barnavård, som skall afhållas å Grand Hotell lördagen den 17 nov.

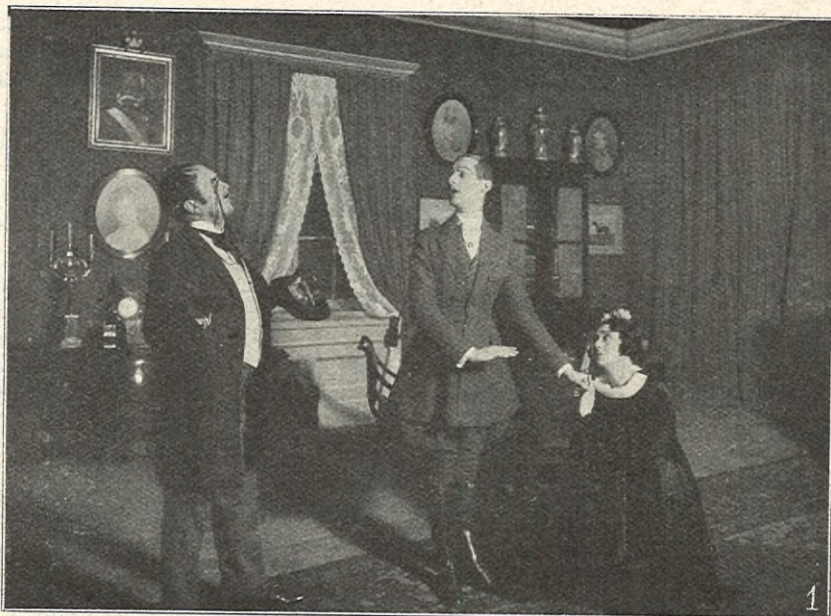
Ateljé Jäger.

Från scenen

NÖDINSAMLINGENS FEST-föreställning på Kgl. teatern, tillkommen på initiativ af Svenska Dagbladet, hvilken tidning, som känt, sätter in en aldrig tröttnande uppfinningsförmåga och energi på att lindra den skriande nöden bland hufvudstadens fattiga, försiggick under storartad tillslutning från publikens sida. Detta "hela Stockholm", som representerar de stora förmögenheterna och den framskjutna sociala ställningen, ger gärna, då det vädjas i människokärlekens namn, men gifvandet bör helst ske i nöjets och festsamkvämetens form — det har nu blifvit så godt som tradition och det får den filantropiska världen finna sig i. Här hade naturligtvis de artistiska arrangemangen gifvits en så lockande prägel som möjligt under Anders de Wahls ledning, och den frikostigt betalade publikens förtjusning stod också i öfverensstämmelse härmed. "Vår svenske Caruso", doktor Sam Hybbinette, och ope-

1. Nödinsamlingens fest-föreställning på Kgl. teatern. Scen ur Arthur Schnitzlers lustspel "Litteratur" på Kgl. teatern, utförd af fröken Naima Wifstrand, hrr Anders de Wahl och Ragnar Arvedson. 2. Scen ur Ibsens "Per Gynt", utförd af fru Lina Sandell och hrr Anders de Wahl. 3 o. 5. Ur Brita von Horns skådespel

och estraden.

rans ryska gäst, m:me Skilondz, presterade en fulländad sång, fröken Jenny Hasselkvist dansade med all den grace och aplomb hon besitter, hofkapellet glädde med Weber, Grieg och Strauss och det dramatiska inslaget bestod af Åses död ur "Per Gynt" och Arthur Schnitzlers elegant roliga lustspel "Litteratur". I det förra fick man förmånen återse fru Sandell på scenen för några minuter i mor Åses roll — och i den senare uppträdde för första gången vår operettprimadonna, fröken Naima Wifstrand som dramatisk artist. Fröken W. redde sig bra i den pikanta rollen, men hon kunde ej annat än stimuleras af ett par sådana motspelare som hr de Wahl, hvars afsigkomne författare alljämt är oemotståndligt rolig, och den från landsorten hifförde herr Arvedson, hvilken, af hans dråpliga Wienernobbs att döma, torde vara en karaktärskomiker att räkna med också för hufvudstadsscenen. Efter sista ri-

"Kring drottningen" på Svenska teatern. Till vänster: Drottning Elisabeth, fru Pauline Brunius, och sir Walter Raleigh, hrr Svennberg. Till höger earlen af Essex, herr Gösta Ekman. 4. Madame Andrejewa Skilondz som Manon på Kgl. teatern. (Ateljé Jæger). De öfriga Almborg & Preinitz foto.

öfallet följde ovationsliknande hyllningar för de uppträdande, och sedan för den feststämda publiken vid skenet af fackelbärande studenter till Royal, där nya häfvor lades på välgörenhetens altare.

Sverige har fått en ny dramaturg vid det här laget och därtill en kvinna. Det är fröken Brita von Horn, som med sitt historiska skådespel "Kring drottningen" vunnit en mindre vanlig seger som scenisk författarinna. Hon har valt drottning Elisabeth af England till huvudfigur i sitt debutarbete, eller rättare en episod ur den maktlystna och ärekråda drottningens lif, som ger stoff till dramatiskt kraftfulla scener, men dock låter oss skymta föga mer af drottningens högt begåfvade personlighet än hennes härskarbegär och erotiska passioner. Hennes gunstling Robert Devereuz, earl af Essex, är henne otrogen både i egenskap af undersåte och älskare och blir dömd till döden. På detta tema har författarinnan skapat ett verk, som i fråga om kompositionen kan liknas vid ett kuperadt landskaps höjder och dalar. Höjderna äro första och tredje aktarnas ypperliga scener med deras intensiva kamp af viljor och begär, dalarna andra och fjärde aktarnas mera stilla stämningar af månskensromantik och som avslutning ångestfull själfrensningen.

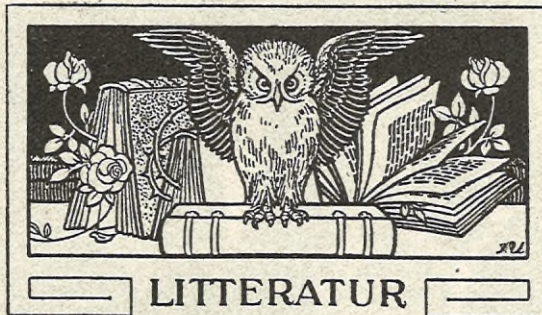
Nå, man har ingen anledning att fordra ett fullödigt mästarverk af en ung debutant. I det här fallet har emellertid fröken v. Horn visat sig äga så stora förutsättningar för dramatiskt författarskap, att man lugnt torde kunna knyta stora förhoppningar till hennes kommande arbeten.

Stycket fick på premiären ett entusiastiskt emottagande. Publiken delade sin förhållning mellan författarinnans lofvande konst och de uppträdandes genomgående utmärkta spel. Fru Brunius' drottninggestalt tog gifvetvis lejonparten af bifallet, ty sällan har den utmärkta skådespelerskan visat sig så behärska sin uppgift. Hon hade lyckats betona det härsklystna och passionerade hos drottningen, så att figuren fått kött och blod i hvarje fiber, masken var utmärkt anlagd och spelet i hvarje detalj genomarbetadt. Herr Ekman's Essex, den bortskämda, påflugne och fege gunstlingen, gjordes likaså illusoriskt och med behärskning, ty rollen frestar lätt till öfverdrift, och hr Svennbergs Walter Raleigh hade ock sina förhållningar. Herr Nils Ranft i den unge skådespelaren Burgraves roll röjde äkta sceniskt gry. Ej heller bör förglömmas fru Tora Teje, hvars enda scen med Essex i tredje akten blef ett af styckets dramatiska glansnummer.

För regi och uppsättning: stor honnör.

Ester Blenda Nordströms bok "En piga bland pigor," som vid det här laget blifvit nationalläsning, har äfven nått scenen i form af ett folkdram, utarbetadt af Ernst Fasbom. Som alla liknande dramatiseringar har det endast kunnat blifva fragment af originalet, men trots stymningen och en del friheter bearbetaren varit nödsakad att taga sig för att göra ämnet scendugligt, finns ändå åtskilligt af bokens anda kvar, och stycket har blifvit en scenisk afsonderhållning hvarken bättre eller sämre än mycket annat. En verklig ljuspunkt är pigan Anna, framställd af fru Norée med verkningsfull komik. Journalisten-pigan har däremot blifvit ganska intetsägande och fru Sahlin's spel skänker heller inga facetter åt figuren. Bland de öfriga uppträdande i denna landliga komedi må med erkännande nämnas hr Riego och Petschler's drängtyper.

En anslående hyllning ägnades Gunnar Wennerbergsminnen af Stockholms Sångareförbund medels den festkonsert, som förbundet härom kvällen gaf å Kgl. teatern. Högtidligheten inleddes med en poetiskt känslig och språkligt klangfull prolog af Daniel Fallström, hvarefter den 400 man starka kören sjöng några af Wennerbergs bästa mansköror, sjöng som man sjunger, då rösterna äro fullt disponerade, ledningen konstnärlig och hjärtana varma. Några trios och Gluntar följde härpå, hvarvid i synnerhet de sistnämnda, på ett glänsande sätt framförda af hr Oscar Ralf och Georg Chamberl, väckte formliga bifallsåskor ifrån den af Wennerbergsdyrkare fyllda salongen, bifallsåskor, i hvilka icke minst det närvarande konungaparet jämte kronprinsparet deltog. Men det gick också som en värmevåg genom själen vid de smekande tonerna från "En solnedgång i Eklundshofskogen" och de studentikosa utbrotten i "Magisterns misslyckade serenad". Körverket "Auerbachs källare i Leipzig" gaf i scenisk utstyrelse och tjugade genom körens friska skönhet. Intrycket försvagades dock något af Mefistofeles framställare, hvars röst klingade ganska torr och glanslös. Med "Hör oss Svea" och "Du gamla, du fria" afslöts den vackra hyllningen.

EN BOK, SOM BJART BRYTER SIG MOT höstens öfriga prosakonst, är Birger Mörnens Ceylon-berättelse TiRiTIRI, hvilken utkommit från Ahlén & Åkerlund. Hjältinnan är en dotter af det sällsamma veddahfolket på Ceylon, en varelse af en champagnebuteljs storlek, som lefver i djungeln och klättrar i träden med en ekorre vighet. Hur hon tillfångatages af ett par tamflickor för en tysks räkning, hvilken reser omkring i de exotiska länderna och köper upp sällsynta djur och människoexemplar i affärssyfte, hur hon vidare kommer att tillhöra en engelsk lärd, som vistas på ön, och sedan mystiskt försvinner inför läsarens ögon — om allt detta berättar författaren med skicklig fabulering, hela tiden omsvepande sin lilla hjältinna med ett halft sagolikt skimmer.

Det finns humor och grace i den lilla exotiska novellen, och tropikernas döfvande dofter, djungelns hemlighetsfulla värld, det moderna turistlivets snobbism och flacka njutningslystnad mötas och bilda sällsamma kontraster i skildringen.

Noveller i pastell heter Henning Bergers nya bok, (Albert Bonniers förlag). Författarens ypperliga berättarförmåga manifesterar sig också i denna volym; den röjer hos sin författare samma blickens skärpa för dagens och nattens syner, för miljonstädernas oändliga nyanser af feberhett lif, som han förut ådagalagt, och samma djärfva teckningskonst i fråga om det rent mänskliga. Henning Berger berättar med rifvande fart, låter oss snudda vid människoöden, som visserligen inte äro så märkvärdiga i och för sig, men som få djup, glans och egenartadt lif under hans trollspö. Om icke alla novellerna lyckas fånga läsarens intresse i lika hög grad, så äro de starka alstren i tillräcklig majoritet, för att ge boken ett betydligt litterärt värde. E. H.—N.

På Nordliga stigar. Andra samlingen af William Long. Bemyndigad öfversättning af Jane Lindblad. Stockholm Hugo Gebers förlag.

William Longs böcker höra till dem, som vi numera vant oss att få och äfven längta efter, när det närmar sig till jul. Den nu utkomna andra samlingen af "På nordliga stigar" står inte heller i något afseende efter hans föregående till svenska öfversatta arbeten. Snarare kan det sägas, att bland de skildringar han här ger ur djurens och vildmarkens lif, finner man de mästerligaste och mest fångslande af alla hans djurhistorier. Bokens första historia, "På spaning efter Waptonk den vilde", vildgäsen, hvars bo och hemmanor han ända se'n gosseåren haft en brinnande längtan att få reda på, är något af det mest förtjusande man kan läsa. Här framlyser också särskildt vackert den hänsynsfulla ömhet för allt levande, som är så betecknande för Long, och hvilken äfven kan förklara många af de upptäckter han lyckats göra ifråga om djurens vanor och deras fördoldaste tillflyktsorter. De känna att han är deras vän och ej en af dem som med bössa och giller ströfvar omkring i deras skogar. Äfven de båda historierna om "Kopseep", laxen, och lifvet i flodernas och hafvets djup äro ypperliga. Särskildt den sista med sina glansfulla skildringar af naturens många under i den värld, där vattnets invånare födas, lefva och strida, är en af de intressantaste, som denne författare hittills gifvit oss.

Longs stil och hela framställningsätt är ju i sällsynt grad målande och fullt af lif och poesi. I denna senaste samling är det som om dessa hans egenskaper ytterligare förstärkts. Och han står här ej blott som en naturforskare med form och berättareförmåga, men som en författare och stilist af rang, hvilken likväl aldrig tillåter fantasi eller stämning förvanska forskarens rön. Något som också ger hans skildringar ett bestående värde. Det kan ej heller nog mycket betonas, huru ypperliga Longs böcker böra vara som studiematerial för ungdomen, då de ej endast bjuda kunskap, byggd på erfarenhet, utan äfven ge denna i en vacker och konstnärlig form.

M. R.—M.

Arbeterskornas värld. Studier och erfarenheter af Gerda Meyerson, Hugo Gebers förlag. Stockholm. Titeln på denna bok är fullt berättigad. Det lider intet tvivel om att för de flesta kvinnor, som icke ha anställning i industriens tjänst, är arbeterskornas värld ett okänt område och därtill ett ganska kringgårdadt. Utomstående komma icke i beröring med den som med andra områden af kvinnlig verksamhet, och dock borde vi åtminstone känna till något om dessa mellan 64,000 och 65,000 kvinnor, som den svenska industrien tagit i sin tjänst. Den exakta siffran enligt senaste tillgängliga beräkningar är 64,786, och den står att läsa i fröken Gerda Meyersons bok. Men som lugnande upplysning för den som tycker att siffror äro lite besvärliga må meddelas, att de tynga icke boken om arbeterskornas värld i alltför besvärande mängd. Tvärfom det är en underhållande bok, som alla borde läsa för att få en inblick i ämnet. Det är rikt och gifvande för den som likt fröken Meyerson haft sin verksamhet bland arbeterskor i tjuguvå år. Det betyder, att fröken Meyersons livsverk inriktats att hjälpa och stödja unga industriarbeterskor i Stockholm. Hon har upprättat hem för arbeterskor, och dessa äro till oändligt stor nytta för den klass af kvinnor, särskildt yngre, som skola lefva på en låg veckoaflöning och som lätt bli inneboende, därför att deras inkomster icke räcka till en sådan lyx som eget rum.

Fröken Meyerson stöder sina ord på en personlig bekantskap med arbeterskor, hon har äfven studerat deras förhållanden både i Sverige och utomlands, tagit reda på lönevillkor, arbetsplatsens hygien, bostadsfrågor och annat. Hon för oss omkring i fabriken och till hemarbeterskornas ofta sorgligt vansköta omgivning. Hon sätter fingret på systemets brister, här fattas lagstiftningsåtgärder, här behöves större solidaritet, större insikt om arbetets betydelse från arbeterskornas sida. Förut ofta påpekad är den kännbara bristen på yrkesskolor, där de unga kunde utbildas. En början till yrkesskolor, har gjorts af Stockholms stad — inom sömnadsfacket — men mycket återstår ännu.

Bland de många läsvärda kapitlen i denna bok, som förlänade att bli spridd i vida kretsar, ty den är en källa till upplysning och borde alstra eftertanke hos sina läsare, finns ett med titeln: Hur man reder sig med förtjänsten. Det vore frestande att citera några af de månadsutgifter, som fröken Meyerson anför, det är lärorika siffror i dyrtid, men vi hänvisa intresserade till boken. I stället vilja vi anföra några rader, som visa i hvilken anda den är skriven och med hvilka känslor författarinnan gått till sitt verk.

"I den tidiga morgonen, när många af oss andra ännu sova och gatorna i de finare kvarteren i staden ligga tysta och öde, skynda fabriksarbeterskorna och sömnerskorna till sitt arbete. Det händer mig ofta, då jag vaknar i den kalla och mörka vintermorgonen, att mina tankar ila till dessa skaror, som i stadens arbetarkvarter på Söder, Kungsholmen och längst bort i Birkastaden och Johannes församling äro på väg till sitt arbete eller redan börjat det. Många ha hushållsbestyr, innan de bege sig af — många — både gifta och ogifva — måste i förbifarten lämna ett eller flera barn på barnkrubban för att kunna ha arbete utom hemmet. Redan kl. 6 f. m. börjar arbetet vanligen i textilfabriker, bryggerier och en del fabriker för livsmedel, medan det på de flesta öfriga arbetsställen tar sin början kl. 7 eller 8."

Att arbeterskornas värld icke blott är full af mörker och lifvets hårdhet, att den dock har ljuspunkter får man också intryck af i fröken Meyersons bok. Ty den är icke skriven för att vidga den klyfta, som i industrialismens tidevarf öppnat sig mellan samhällsklasserna, utan för att hjälpa till att bygga broar öfver svalget.

ETH. K.

Mäster Sigfrid.

Af VALDEMAR LINDHOLM.

(Forts.)

VI.

DÅ SPRED SIG ETT RYKTE I STADEN. "MOR Barbros Sigfrid har kommit åter. Med ryttare och svenner och stort följe har han kommit. Men själf är han en allvarlig man, som rider främst, klädd i sida, svarta kläder. Mer liknar han en krämare eller en klerk än en riddare, där han färdas fram."

Ryktet träffade jungfru Gisela som ett piskslag. Men hon lät intet märka. Blef kanske en smula blekare än förr — det var allt.

Under långa väntefår hade hon drömt, att hennes älskade skulle komma åter som riddare. Med vajande hjälmruske och hennes färger på skölden.

Och nu kom han tillbaka — som krämare.

Han kallades visserligen Mäster Sigfrid, ty han var en lärd man, förfaren i mycket. Men hvad är väl lärdom mot riddaresinne? Hvad är präntadt pergament emot spjut och lans? Hvad bär kunskap där icke makt och glans och ära finnes?

"Han är en stackare — jag hatar honom," mumlade jungfru Gisela för sig själf. "Aldrig skall klockan ringa — aldrig skall en riddare hämta mig."

Och hon bet sina läppar blodiga och slog sönder sina fina, hvita händer mot väggen i sin kammare — för att hålla tillbaka gråten...

Men det visste ingen...

VII.

Men ute i den lilla staden berättades stora och underbara ting om Mäster Sigfrid.

Han var kunnigare och visare än andra. Han var bättre än andra — och god mot alla.

Mäster Sigfrid satte sin stämpel på hela den lilla staden. Han var inte bara köpman och metallgjutare — han var en höfding, men en höfding i fredligt arbete. Och han var inte bara höfding — han var samtidigt lärare och präst. Ja — det var en förunderlig man.

Mäster Sigfrids rykte gick vida omkring. Alla dörrar stodo öppna för Mäster Sigfrid. Alla utom en. Och denna enda var just den enda han önskade att slippa in igenom.

Ja — den gamle borgmästaren Jesper Krug hade väl gärna mottagit den märkliga Mäster Sigfrid i sitt hem, äfven om han kommit som giljare. Men stolts Gisela sade nej — och nu var det hon, som befallde...

Men ensamt för hennes skull hade Mäster Sigfrid kommit tillbaka till den lilla staden. Och då han nu såg, att hon intet ville veta af honom, sade han till sig själf:

"Jag vill minna henne om hennes löfte. Jag skall gjuta den klockan, som skall ringa för oss. En klocka, som skall sjunga för henne om all min längtan, all min kärlek och mitt hopp.

När hon hör den klockan ljuda från vår ungdoms torn, då skall hon minnas löftet — då skall hon komma mig till mötes — då skall hon förstå alla mina heta drömmar — då skall hon veta allt detta, som jag icke med ord kan säga henne.

Äh — hvad den klockan skall klinga! Den skall vara ungdomens klocka, kärlekens klocka!

Dess klang skall bäras af vårens vindar. Och ljuder den midt i vintern, så skall ändå solen börja att skina varmt och sparfvarna kvittra på taket..."

Så tänkte Mäster Sigfrid. Och han göt ungdomens och kärlekens klocka och fäste den upp i tornet på den gamla, spruckna klockans plats.

Och klockan sjöng ut öfver staden, och det var som hade ljudet blifvit till solsken, som lyst rätt in i människornas hjärtan.

"Hör, hur Mäster Sigfrids klocka ljuder! Ingen klocka har väl någonsin förförne ljudit så."

Och jungfru Gisela satt inne i sitt rum och höll händerna för öronen och ville inte höra, men hörde ändå. — Och tårarna runno utför hennes kinder som majregn.

Men hon var den stolta Gisela — hon var en kvinna, som drömt sin älskade till riddare och därför inte ville veta af honom som köpman...

Och så ringde klockan förgäves...

När Mäster Sigfrid bultade på borgmästarens port var den väl öppen, och Jesper Krug kom själf den märkliga mannen till möte.

Men jungfru Gisela satt på sin kammare inför bommad dörr.

Mäster Sigfrid framförde sitt ärende till borgmästaren. Och den myndige Jesper Krug var intet ohägne.

"I mån själf fråga henne till!"

Och Mäster Sigfrid gick och knackade på jungfru Giselas dörr.

(Forts.)

Fröken Maria Ljunggren i småskoleseminariets bibliotek och läsrum i Lund. P. Bagge foto.

En hedrad gärning.

EN STAMNINGSFULL STUND BLEF DET torsdagen den 1 nov. å Malmöhus läns småskoleseminarium i Lund. I närvaro af seminariets inspektör, styrelse, inspektör, lärarinnor, lärare och elever samt dessutom undervisningsrådet Bruce, folkskoleseminariets lärarekår m. fl. öfverlämnade chefen för folkskoleöfverstyrelsen öfverdirektör B. J:son Bergqvist till seminariets afhållna föreståndarinnan fröken Maria Ljunggren det henne af k. m:t tilldelade utmärkelsestecknet medaljen i guld för medborgerlig förtjänst. Öfverdirektören framhöll därvid särskildt fröken Ljunggrens framståen-

de duglighet under de 35 år, då hon med varmt modersinne ledt sina för henne så kära elever till sanna uppfostrarinnor åt vårt unga Sverige. Fröken Ljunggren hyllades vidare genom tal af seminaristylens ordförande d:r L. Holmström och seminariets inspektör rektorn vid folkskoleseminariet Ch. Swanborg. Djupt röd framförde fröken Ljunggren sitt från hjärtat gående tack.

Ja, ett varmt tack, Maria Ljunggren, för hvad ädelt och godt du nedsatt och fortfarande nedsår i alla dessa mangas hjärtan; må du länge än få verka ibland dem!

EN AF DE MÅNGA.

Endast några rader.

REFORMATIONEN HAR NU FIRATS ÖFVER hela landet som sig bör och — sig icke bör.

Det var allhelgonasöndagen. Inne i det stora kalla gymnastikhuset blandade sig den vintergrå novemberdagen med det bleka elektriska ljuset. Det luktade skurfukt och smorläder.

Uppe på den flaggsmyckade estraden stod föredragshållaren och talade i sjungande predikofon om Luther då han gick i trivialskolan och fick "sma-a-ka kä-äpen när han in-te ku-unde". Medan "Sveriges framtid" satt i fåta, jämna led och sof både invärtes och utvärtes.

Där var blott en och annan som var vaken. Men sannerligen det var andakten som höll dem vid lif, utan snarare en sammanbiten indignation.

Hur hade de inte glädt sig åt den efterlängtrade söndagen, att äntligen efter inryckningsveckans mödor, få känna sig fria, att få andas ut en stund. Ja, att kanske få gå i familj och äta "civil mat".

Men så kom lördagens order och släckte allt hopp: — På söndag klockan fyra föredrag i gymnastikhuset till firandet af Luthers minne.

Således den efterlängtrade söndagen förstörd. Telefonbud till familjerna med återbud till den civila middagen, som stätt för dem som det förlovade landet för Israels barn.

Men äfven för dem som inte voro nog lyckliga att vara bortbjudna var detta ett djupt inkräktande på deras dyrbara fritid. — — —

Den som har det minsta sinne och förståelse för ungdomen, kan nog tänka sig med hvilken andakt och glädje de månghundra ynglingarna af alla samhällsklasser gingo att höra den långtrådiga utläggningen om reformationen och dess betydelse.

Ty långtrådigt och intetsägande var det, så som det gärna blir i landsorten, där förmågorna äro tunnådda och fordringarna i vissa fall sorgligt blygsamma. Där man ofta nöjer sig med ett slapp: — Nog duger det alltid.

Ja nog duger det alltid att af bara pur liknöjdhet och brist på människokänedom så leda och hat. Men när sedan det gäller att skörda konsekvenserna, då blir det en annan lät i skällan.

I helig indignation förfasar man sig öfver del nya släktets brist på pietet och plikt känsla.

Det som nyss angifvits kan ju förefalla som en småsak, men i dessa gärningens och orons fider finns intet så smått att det ej bör beaktas. Just det ordet och den handlingen kan bli den lilla sten som välter hela lasset.

Visst såge man gärna att all landets ungdom med hänförelse och af hjärtat vore med om att hedra våra stora minnen — men genom tvångskommendering på fritid, och gammal slentrian framkallas ingen hänförelse.

Stämning och frihet måste till för att en fest skall bli till ett minne — annars må det hellre vara.

Se på de invärtes sofvandes trumpna ansikten, se på de vaknas sammanbitna bitterhet i det kalla olustiga ljuset. Och gå sedan ut i lifvet och inbilla dig att allt är så bra — så bra.

OGAT.

Manuskript och bref

af redaktionell natur torde alltid adresseras till Redaktionen af Idun, ej till någon särskild medlem af densamma.

**Vi rekommendera våra
Damdräkter, Kappor och Ulstrar**
även
Dam-Underkläder.

PAUL U. BERGSTRÖMS A/B 74 Drottninggatan
Damkonfektion 1 tr. Dam-Skrädderi 3 tr. (hiss).

**Recept å Kornflingtårta af
Svalöfs Kornflingor.**

3 ägg
1 1/2 kkp. socker
1 1/2 kkp. kornflingor
1 kkp. vetemjöl
2 tsk. (strukna) jästmjöl.
Beredning: Äggen vispas med sockret tills det höjer sig. Därefter ihållas grynen samt vetemjöllet med jästmjölet väl inblandadt. Tårtformen eller pannjärnet smörjes med smör och beströrs rikligt med skorpmjöl. Bakning sker i två bottnar mellan hvilka marmelad lägges. Garneras med vispad gräde.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.
**FORSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN 18—24 NOV. 1917.**
SONDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt, färsk strömming med tomatsås och stekt potatis; mjölk, kaffe eller te med scones. Middag: Svartsoppa med gåsleferverkorf; gås stekt i gryta med rödkål; rödvinskräm med gula mandel-spån.
MANDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgrot med mjölk; stekt sill med potatis; kaffe eller te. Middag: Ragu på gås med brynt potatis; fyllda strutar.
TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; bifstek med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Potatis-soppa med jordärtskockor; kokt kolja med persiljesås och potatis.
ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; välling, rotsallad med skarp-sås; kaffe eller te. Middag: (vegetarisk): Mannagrynsnibbar med

**NYA
WERMLANDS-TIDNINGEN**
Etabl. 1850 Karlstad Etabl. 1850
Rikstelefon namnrop Läns-tidningen
Värmlands enda dagliga tidning.

**GAHNS
ÄKTA
ASEPTINTVÅL
OCH
BORLANOLINTVÅL**
cocosoljetvål i stänger,
tillverkas fortfarande och
- äro af god kvalitet. -

kaprissås och potatis; soppa på torra körsbär med rågskorpor.
TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt stångkorf med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Brynt vitkålsoppa; potatisplättar med lingon.
FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; strömmingslåda med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: kokt fläskkorf med rotmos; hafresoppa.
LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; välling; bräckt fläskkorf (rester från fredag) med potatis; kaffe eller te. Middag: vitkålsoppa (rester från torsdag); korngrynskaka med lingonsylt.
RECEPT:
Svartsoppa (f. 12 pers.). Kråset af en gås, 1/3 lit. gås- eller svinblod, 6 msk. mjöl (60 gr.), 1/2 lit. spad, hvori kråset kokat, 2 lit. buljong, 1 tsk. vitpeppar, 1 tsk. ingefära, 1 tsk. stötta nejlikor, 2 msk. salt (30 gr.), 8 msk. socker (120 gr.), 8 msk. god ättika, 2 hg. katrinplommon, 1 lit. färskä äpplen, 3-4 dol. maderä eller scherry.
Beredning: Kråset utgöres af hufvud, hals, vingspetsar, fötter,

hjärta, lever och mage. — Gåsen tages ur och inälvorna skiljas försiktigt från hvarandra. (Istret tillvaratages noga, får ligga i vatten, skiras och användes som smör eller vid kokning af klenäter.) Hufvudet skällas i hett vatten, klyfves längs efter, sköljes väl, ögonen tagas ur och näbben skrapas. Fötterna skällas och fläs, hjärtat skäres itu, magen skäres upp, innehållet skrapas bort och den tjocka gula hinnan drages af. Gallblåsan lossas försiktigt från levern, som användes till gåsleferverkorf. Halsskinet drages af och användes som korfskinn. Halsen knäckes, vingspetsarna skällas och klyfvas. Kråset sköljes väl och bör helst ligga i vatten några tim. Det sättes på i 1 lit. kallt vatten, skummas väl, 1/2 msk. af saltet samt 6 hvitpepparkorn och 4 nejlikor tillsätts och alltsammans får koka med tätt lock omkr. 3 tim.

Katrinplommonen sköljas väl i ljunt vatten, sätts på i 3 dcl. kallt vatten jämte 1 msk. af sockret och får koka, tills de äro mjuka. Tio min. innan de äro färdiga, iläggas äpplena, skalade och skurna i klyftor. — När köttet är mört, tages det upp, skäres i bitar och lägges i soppskålen. Spadet silas, skummas och får koka ihop till 1/2 lit. Blodet silas och vispas med mjölet och 1/2 lit. af den kalla buljongen; denna afredning bör stå och svälla 1 tim. Resten af buljongen kokas upp med spadet, afredningen hälls i under stark vispning och soppan får koka under fortsatt vispning omkr. 8 min. Den lyftes från elden, frukten lägges i jämte sitt spad, kryddorna samt vinet tillsätts och soppan afsmakas noga. Den hälls öfver köttet i soppskålen och serveras med gåsleferverkorfen, skuren i skivfor och upplagd på särskildt fat.

Gås, stekt i gryta (f. 12 pers.). 1 unggås på omkr. 6 kg., 2 msk. salt (30 gr.), 1 tsk. vitpeppar, 5-6 äpplen, 125 gr. katrinplommon, 1 1/2 lit. buljong eller vatten.

Beredning: Gåsen svedes öfver sprit eller gaslåga, hvarefter alla fjäderpennor bortplockas omsorgsfullt, och gåsen tvättas väl med ljunt vatten och mjuk borste samt torkas. Hufvudet med halsen samt vingar och fötter huggas af och användas tillika med hjärta, lever och muskeltmage till svartsoppa. Gåsen uppskäres och urtages — istret uttages och lägges i kallt vatten, tillika med det ister, som plockas af tarmarna — sköljes väl i kallt vatten, torkas och gnides in- och utvändigt med kryddorna. Fågeln fylls med äpplena, skalade och skurna i stora klyftor, samt med de förvällda och urkärnade katrinplommonen, hopsy och uppsättes. En stekgryta upphettas långsamt, gåsen lägges med bröstet ned och brynes vackert öfver ej för stark eld. Vändes, spådes och får steka med tätt lock, tills den är mör eller omkr. 3-3 1/2 tim. Den öses flitigt och spådes när så behöves. Skyn skummas väl, hopkokas, afsmakas med köttextrakt och soja och afredes med brynt afredning. — Om så önskas tillsättes såsen med litet tjock gräde. Gåsen upplägges på fat, trådarna urdragas, den skäres och hoplägges åter, så att den ser hel ut, garneras med brynt potatis, kruskål eller persilja och frukten, med hvilken den varit fylld. Serveras med rödkål och malingsbogar eller ock med ris eller potatis och murkelsås.

Rödvinskräm (f. 6 pers.). 2 dcl. rödvin; 1 hg. strösocker, 5 äggulor, skal och saft af 1/2 citron, 1 msk. rödt vinbärs- eller krusbärs-gelé.
Beredning: Alla ingredienserna blandas i en kastrull och vispas, tills sockret smält, då kastrullen flyttas öfver elden, och krämen får under kraftig vispning sjuda, tills den är riktigt tjock. Krämen vispas

**Lättast att intaga af stora
och barn är Apoteket Vasens
Laxermarmelad, med anledning
af dess behagliga smak. Pris
kr. 1.50 pr ask. På alla apotek.**

Elegant
kemiskt tvättad o. präsad blir Eder kostym, klänning, kapp eller överrock, om densamma insändes till
**Örgryste Kemiska
Tvätt- & Färgeri-A.-B.
Göteborg.**

Nu måste jag göra allvar av
att köpa hem alla dessa julklappar, men var skall jag kunna erhålla så många olika saker, när varor börja tryta öfver allt. Jag skriver till firman
**Åhlén & Holm,
STOCKHOLM,**
ty de bruka då kunna leverera ordentligt. Katalog gratis ej fraktfri.

Ärade husmödrar!

Det är er måhända obekant hvad Sveriges bästa och pålitligaste hjälpmedel vid småbak heter? Det heter Gooda-Jäst i mjöl. Burkar å 15, 25 och 50 öre köpas och några bepröfvade recept fås gratis öfverallt.
Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co
**Prima Engelska
Antracit,
Hushållskol och
Koks**
ständigt på lager till lägsta dagspriser
LAVENS KOLIMPORT-A.-B.
Tel. Allm. och Riks
Namnrop: Lavens Kolimport.

ANDRA UPPLAGAN har nu utkommit af
Smärtfri förlossning
En bok för alla kvinnor.
af med. dr W. L. HOLBROOK.
Professor i hygien vid universitetet och kvinnokliniken i New York.
PRIS 1:—
En epokgörande bok, hvilken skall komma som tröst och hjälp åt tusenden af kvinnor, som fasa för den stund, då de skola ge lifvet åt ett barn. Förf:n lär huru den blivande modern skall sköta sig under grossessen, hvarvid hans diet och vattenbehandling erbjudas de största nyheterna. Detta är visst icke blotta teorier, förf:n är professor i hygien vid universitetet och kvinnokliniken i New York, och från hans praktisk förelägga dessutom ett antal ampla intyg af mödrar, som han behandlat. I alla boklädor samt direkt från **BOKFÖRLAGET NUTDEN,** Lästmakareg. 12, Stockholm.

Väfkurserna på Näs

16 januari—26 februari 1918.
Utbildning i de gamla svenska väfteknikerna. Därjämte föreläsningar i kulturhistoria och psykologi. Prospekt begäres hos **August Abrahamssons Stiftelse, Näs, Floda station.**

**Potatis-
rövningsmaskin
N:o 2**
för husbehov.
Avverkn. ca
1/2 hl. pr tim.
Kr. 9,00
pr efterkr.
Begär pro-
spekt, som
sänd franko
gratis utan
köptvång.
**Enkel,
bra och
billig.**
A.-B.
Andrew Hollingworth & Co
Filla, Eslöv.

Rökt ål.

Dagligen nyrokt ål sändes i smålådor om 4 kg. netto till såväl restauranger som privata till lägsta dagspriser.
A.-B. Svensk Fiskhandel, Malmö.
Telefon: 61 30. 61 31. Telegramadr. »Anguilla».

Wessel & Vett
Kungl. Hofleverantör
MALMÖ
S. SVERIGES STÖRSTA VARUMAGASIN

Orientalisk mattutställning
pågår 1 Okt.—23 Dec. Gust. Ad. Torg 6 mitt emot katolska kyrkan

ÖUMBÄRLIG
I ALLA HEM!
IDUNS KOKBOK
6:TE UPPLAGAN UTKOMMEN
PRIS KR. 6:—

JULKONFEKT, god, billig, litet socker, ej kokning, 10 recept för hemtillagning mot förut ins. 3.50 kr. Fru Anna Borgh, Gävetorp.

Sydsvenska Kredit Aktiebolagets

ställning den 31 Okt. 1917.

Tillgångar:	Skulder:
Kassabehållning 5,367,593: 13	Aktiekapital 24,000,000: —
Obligationer 16,602,225: 87	Reservfond 9,300,000: —
Fastigh. o. inventarier 5,217,406: 89	Dispositionsfond 500,000: —
Reverser mot säkerhet 105,729,899: 79	Pensionsfond 321,852: 21
Växlar 60,939,227: 43	Deposit. o. Kapitalräkn. 82,423,615: 40
Kreditiv- och löpande räkningar 18,397,638: 59	Sparkasseräkning 53,241,817: 94
Hos inhemska banker 1,768,532: 99	Giro o. löpande räkn. 32,786,507: 04
» utländska banker 10,405,150: 34	Postremissväxlaräkning 5,555,688: 42
A andra räkningar ... 10,520,391: 52	Till inhemska banker 4,360,603: 58
	» utländska banker 2,366,324: 04
	Af utl. banker insatta 2,058,132: 01
	A andra räkningar ... 18,093,525: 91
Kronor 235,008,066: 55	Kronor 235,008,066: 55

En smutsgris blir aldrig mammas gris, om han ej tvättas med **SASOLTVAL**.

därefter, tills den är kall, då den upphälles i kompottskål och serveras med biskvier eller mandelspån.

Gula mandelspån (45 st). 50 gr. sötmandlar, 3 bittermandlar, 1 ägg, 3 äggvitor, 110 gr. florsocker.

Beredning: Mandeln skällas, torkas i ugnen och drivs genom mandelkvarn. Ägget, äggvitorna och sookret röres 10 min., eller tills massan är skummig, då mandeln tillsättes. En jämn plåt smörjes och mjölas och bakelserna gräddas gulbruna i ej för varm ugn. Plåten drages ut på ugnsluckan och skäres i 5 cm. stora spån, som genast böjas öfver en smal stång. Spånen utskäras allt eftersom kakan gräddas.

Korngrönskaka (f. 6 pers.) 2 1/2 dcl. krossgryn, 2 1/2 dcl. vatten, 3/4 lit. mjölk, 2 1/2 msk. smör (50 gr.), 1 msk. finhackad portug. lök, 1 ägg, 1/2 dcl. sirap eller brun farin, 50 gr. russin, närsalt, 1/2 msk. soja, salt.

Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Grynen sköljas och läggas i vattnet 12 tim. innan de

För hemväfning intresserade. Väfmästare Ivar Nilsson. Säter, gifver kurs uti mönsteruttagning med därtill hörande ämnen. Undervisningen sker pr korrespondens och har pågått sedan ett år och vunnit erkännande.

PARAMINT
PASTILLER
FÖRORDAS AV LÄKARE.
vid sjukdomar i munhåla och svalg.
Effektivt skydd mot smitta vid epidemier. FLASKOR OM 50 ST. KR. 1.50
SÄLJAS ÖVERALLT
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

6,860,000 kr. skola utlottas å 1893 års Stockholms Teater-premie-obligationer. Dragning den 1 Dec. och är högsta vinsten

10,000 kr.
För endast 75 öre

erhålls kontrakt med ensam vinst-rätt å en obligation; för kr. 3.75 å fem st.; för kr. 5.— å sju st. och för kr. 10.— å femton obligationer. Om minst 5 nummer tagas, portofritt och dragningslista. Numren i detta ovanligt fördelaktiga lotteriet äro starkt efterfrågade. Skyn-da på så Ni hinner med. Beställ-ningar insändas till OBLIGATIONS-KONTORET, Stora Nygatan 19, Malmö.

kokas. Mjölken kokas upp, grynen ivispas och få sedan koka omkr. 2 tim., eller tills de kännas mjuka och det blir en fast gröt. Den upphälles och 30 gr. af smöret tillsättes genast. När gröten blifvit kall iblandas löken, fräst i resten af smöret, ägget, sirapen, de skölj-da och skallade russinen och litet närsalt. Smeten afsmakas med soja och salt. Fylles i smord och brödbeströdd stekpanna eller form och gräddas i ordinar ugnsvärme omkr. 1 tim. Serveras med lingon-sylt och smält smör.

SVAR

I DEN SENAST INFÖRDASERIEN frågor följer här nedan svar, och har redaktionen ansett, att det värfsta priset 10 kr. denna gång bör tilldelas signa-turen "B. R. J.", hvaran inne-hafvarinnan af denna signatur beha-gade annulla sig å vår byrå för belop-pets utbekommande.

Nr 337. Viola och Trädgården äro två utmärkta svenska trädgårdstid-ningar.

Nr 338. Vildvinsbär kan man gifva åt hönsen, som tycker bra om dem. Mina höns ha under hela hösten utan men ätit af dem och jag har torkat en hel del till vinterfoder: K.

Nr 339. Då ni alls icke säger er sociala ställning, så är det svårt att gifva ett råd som lämpar sig i detta fall. Som regel gör man ju visit hos mannens kamrater i skola, regemente och handelskr. etc. etc. Och hos deras förmän, allt efter som det delgives de högres önskan härvidlag, men som regel kan man ej vara nog försiktig på en ny plats, att ej i otid eller för brådstörtadt tränga sig på de förut boende eller varande. Låt dem hellre bli något intresserade af er till-bakdragenhet än att klaga öfver att de nu måste öka ut umgänget och se nya bekanta hos sig. Och akta er för att söka tränga er in i de högre kretsar, dit ni möjligen ej hör nu genast. Det kastar oita ett skimmer af löje öfver de nykomna, som sedan aldrig kan borttagas. Underligt nog så kan ett konvenans-felgrepp, ett etiketbrott mera skada vår sociala ställning än ett fel i karaktären, gör det. Hustrun upp-bär ofta hela husets anseende, var därför lika noga med att ej få väner under er andliga nivå och samhällsställning. Har ni talanger, sjunger, spelar, dramatiska förmåga, ja blott som zigenerska att spå, på en bazar, så är det snart gjort att anmäla sig i direktionen och så komma med. Så ha vi nu alla för-eningar för Röda Korset m. fl., anmäl er där eller som medlem i fattig-vårdens frivilliga värdare, för barn-krubban m. m.; medlem i kyrko-kören, ifall ni har sångröst. Sen blir det ert personliga inflytande

som gör sig gällande, ibland till mycket högre umgänge än det ni egentligen genom ert giftermål hörde, och alldeles utan någon ansträngning från er sida, som en mogen frukt faller från trädet. Men — motsatsen inträffar också! Prova er andliga kraft på detta.
E—n F—u.

Nr 340. Är ni själf »intellektuellt högtstående», så bör det vara lätt för er att vinna inträde i en diskus-sionsklubb. Finnes ingen sådan, så bilda en bland edra bekanta. Börja så smått, och ni skall se, att den växer. Det finnes just nu många brännande frågor att diskutera.
»Lilla mor.»

Nr 341. Uppgif adress och in-sänd porto till Idun redaktion för erhållande af svar.

Nr 342. Säkerligen har ni ej skött edra platser så, att edra öfverord-nade varit fullt belåtna med eder och kunnat gifva eder verkligt goda vitsord. Själf har jag genomgått en längre kurs i sjukvård och hade då några kamrater, som endast voro folkskolebildade. De voro präktiga, dugliga och kunniga flickor. Vid de flesta af våra länsjukhus, där ut-märkta kurser gifvas, erfordras icke elementarbildning.
»Lilla mor.»

Nr 343. Om ni känner någon in-flytelselik person i er hemort, vore det bäst att ni sökte upp denne och begärde hans råd. Helst någon affärsman, som känner till er per-sonligen och vet hvad ni duger till.
Li.

Nr 344. Röda Korset har de sista åren på nästan alla större sjukhus landet rundt anordnat 6 mån. kurser för utbildandet af »hjälpssystrar» i händelse af krig. Dessa systrar få förbinda sig att arbeta å Röda Korset under 3 år efter utbildnings-tiden. Ansökan skall ställas till Öfverstyrelsen för Röda Korset, Rosenbad, Stockholm.
»Lilla mor.»

Nr 345. Bäst att ställa frågan di-rekt till något skönhetsinstitut t. ex. Institut de Beauté, Birgerjarls-gat. 32, Nordiska kompaniet, Je-anne Boman, Normalmstorg 1. Blir ni mottagen som elev kan ni samti-digt få upplysning om lefnadskost-nader.

Nr 346. Sök på ert ort bilda en lokalafdelning af Allm. Svenska Sjuk- och begravningskassan, som är in-registrerad enligt sjukvasselagen af 4 juli 1910. Nämda kassa lämnar äfven moderskapsförsäkring. Modera-åta afgifter. Inga läkarebetyg. In-tressera edra närmaste och bekanta, och när ni fått 4 st., som äro fullt friska och villiga sammansluta sig för bildande af afdelning, skriv då till kassans kassör, herr Erhard Litzén, Hornsgatan 96, Stockholm Sö., som lämnar vidare upplysningar.
O. E. A.

Nr 347. Har ni i 6 år haft samma kontorsplats, synes mig, som skulle eder principal kunna gå i borgen för ett banklån på 2,000 kr. för eder. En lifförsäkring är ju så till vida bra, men bör man äfven ha borgen för att dennas årliga premie ordentligt blir betald, annars är den af intet värde. Men då ni i dessa tider har en säker plats anser jag det vara högst oklokt att öfverge det säkra dagliga brödet mot att sätta er i skuld för en oviss fram-tid. Det är nog fara för att det snart uppstår ett proletariat bland den sortens folk; låt vara ni är utexamnerad, så står det åter att skaffa patienter och — betala skulden. Om ni rätt fattar en plikt, så förvandlas den från att vara en tung skyldighet till en dyrbar rättighet. Har ni i sex år varit på samma plats, tyder det på att ni skött er, försök därför se på edert arbete med kärlekfulla ögon, något intres-santare än siffror finns väl ej, gör er till vän med dem i stället för att i dem se edra fiender! Var säkra på att en sjukgymnast dansar icke alltid på rosor; hvarje yrke har sina afvigelser. Var bara glad att ni har arbetat, omfatta det med intresse, så kan ni bli befördrad, gör ert arbete med fröjd och icke med suckan. Vi behårska aldrig följ-den af våra handlingar, den dag kunde komma, då ni med sorg tänkte på det trygga lefvebröd ni själf bortkastade. Men ni måste knoga för att komma er upp i yrket, detta är er sporre, ej ombytet.
E—n F—u.

Nr 348. Vänta till bättre tider, innan ni öppnar affär.

Nr 349. 1) Själf mycket intres-serad af och inne i jordbruksförhål-landen kan jag icke annat än på det allra bestämdaste afråda er att ni börja med landbruk, såvida ni icke kan komma öfver en redan upp-arbetad liten gård, hvari ingår såväl döda som lefvande inventarier. Att nu sätta upp från början med djur och redskap är så oerhördt kost-samt. Bara en mjölkkruga kostar tredubbelt mot förr.
»Lilla mor.»

— 2) 349 och 351 böra meddela sig med hvarandra, slå sig ihop, enighet ger styrka, välja sig någon

plats vid ett stationssamhälle; af de tusen kronorna hyra ett hus med stor trädgård, som systrarna sköta, äfven litet åkerbruk till som de förstå, modern sätte upp en liten handelsfil-lial af nyttiga smäsaker, färdigsydda blusar, förkläden m. m. Kan ni så af trädgårdens alster få öfver mer än ni använda själfva, så tag några spisgäster. Allt detta kan nog tre dugliga kvinnor med god vilja gå i land med. Svenska kvinnor isolera sig för mycket, gå åt hvar sitt håll, i stället för att sammansluta sig till små bolag.
E—n F—u.

Nr 350. Åberopande eder fråga i Idun få vi bedja eder meddela oss, om ni önskar arbeta till undererte-knad. Vi lämna nämligen ut broderi-arbete till en hel del damer.

Aktiebolaget Nordiska Kompaniet, Textilafdelningen, Thyra Grafström.
— Uppgif eder adress till »E. H.» Klinten, om ni vill mottaga linne till märkning m. m.

Nr 351. Se svar 2) till nr 349.

Nr 352. Underteknad har i sin ägo en treflig babyutstyrel, som är till salu. Den är väl utförd och af bästa material. Mycket lämplig som modell. Priset är 20 kr. Tillskrif »Hand-arbetslärarinna», Ulricehamn, p. r.
— Insänd 60 öre (till porto och papper) till »E. H., Klinten, så erhåller ni fullständig uppsätt-ning »mönster jämte noggrann be-skrifning å material och utförande för förstklassig eller enklare baby-utstyrel.

Nr 353. Sök hellre en plats i familj så länge genom annons i Idun.

Nr 354. Om möjlighet finnes att ge privatlektioner till dumma barn eller vuxna, som önska förkofra sig, är väl denna sysselsättning den lämpligaste för er.
Li.

Nr 355. Undvik fet mat! Drink mycket vatten, helst omväxlande med vichyvatten. Fruktdiet! Gif de yngre familjemedlemmarna sodamintpa-stiller att suga på, så fördärva de inte »den lilla kuren», som bör räcka ett par dagar, med att snaska i sig olämpliga ämnen. Slutligen: bida tiden!
B. R. J.

Nr 356. Om ni följer med Iduns frågor måste ni ha läst svaret på ungefär samma fråga i föregående nummer. Och för att kunna lämna ett godt råd, måste ni precisera er ställning mycket mera detaljeradt. 19 år och enstöring är ju för litet sagt, ehuru å andra sidan beteck-nande nog. Man får ju anta, att ni är en maskulin varelse, ty en kvinnlig frågande hade väl knappt kallat sig så. Emellertid kvarstår alltid att det finns människor, som ehuru be-sittande verkliga dygder, dock ej kunna göra sig omtyckta, i vid-sträcktaste mening, populära.
Detta tror jag beror på hvad teo-soforna kalla människans aura, d. v. s. hennes andliga luftkrets, som verkar fränstötande eller tilldragande och är en gåfva af feerna vid hennes vagg. Något som delvis ej kan vinnas eller eröfras, utan är medfödd alldeles som en hypnotisk förmåga. Läs den intressanta boken af Prentice Mulford med den under-liga titeln »Huru undgå döden (pris 1,75) och ni skall finna bland annat lärorikt ett kapitel »Neutrala strömningar» som fint behandlar män-niskors olika dragningskraft på hvar-andra.

Ä andra sidan måste man ju något själf hjälpa till och visa andra en vänlig behaglig utsida. Jag tror att ungdom liksom sätter en ära i att se dyster och högtidlig ut! Skol-poikar skriva alltid traredi till sina litterära fester, där de ligga döda i högvis i sista akten å la Hamlet. Att ett gladt ansikte banar väg för vännen är ju alldeles gifvet. Tänk själf efter om ni ej hellre vänder Er till den glade än den buttre och tyste.
E—n F—u.

— Kära »Enstöringen!» — Flytta Er ut i lifvet och öppna Edra ögon för dess många växlingar! Där har Ni hela rådet. Men det är inte lika lätt att följa för alla. Där-för bör Ni uppfostra Er själf, s. a. s. förbereda Er för värfvet. Börja med ert yttre, och föresätt lder att följa dessa små regler:

1. V a r i a l l a f ö r h å l l a n d e n lugn! (Undvik häftigt prat, häftiga rörelser, bibehåll Er sinnesjä-m-vikt och gör Er på det sättet till herre öfver omgifningen.)
2. V a r i a l l a f ö r h å l l a n d e n vänlig! (Bemöda Er om ett gladt ansiktsuttryck; försök att alltid lägga Edra ord, så att de gå »hjärte-vägen» och inte bara blifva tomma och innehållslösa; kom ihåg, att munnen och ögonen kunna le och lysa upp ett helt tråkigt sällskap, bara på grund af deras orubbliga mildhet och glädighet; var hjälpsam och ställ till rätta öfverallt, i de minsta smäsaker och gentemot alla utan undantag.)
3. S t r ä f v a efter att för-stå den Ni talar med! (Lär Er den svåra konsten att höra på, att locka en annan att tala, och att tala uppriktigt och hjärtligt. Ack, hela vårt moderna sällskapslif är

STEINWAY & SONS

STORT LAGER I ENSAMAGENTUREN:
LUNDHOLMS PIANOMAGASIN
STOCKHOLM • JAKOBSBERGSGATAN 39

Köp i tide!
30 ol. krigsmärken kr. 1.—
50 " " " 3.—
150 " " " 20.—
100 tyska kolonim. " 20.—
(dessa m. stiga enormt).
Kat. gratis. Alla m. köpas.
500 alla olika 4.00, 1000-10, 2000-33 kr.
Frimarksbörsen,
KÖPENHAMN, KLOSTERSTRÅDE 9.

Underlifslidande

och dylikt undgås bäst genom lifmodersprutan Nolibor. Pris 20 kr., med båda rören 25 kr. Noliborpulver 3 kr. pr ask. Lifmoderspeglar 2:50. Vid köp recept på andra lämpliga lösningar samt anatom. bild. Prislista mot 10 öre från

Carl G. Schröder.
Möllevångsg. 53 B, Malmö 7.

3 idealiska presentböcker!

I charmant utstyrel och rikt illustrerade föreligga nu sven-ska upplagor af

Glara Tschudis

båda berömda böcker:

Konungen av Rom.

En skildring af Napoleon som make och far, af den obetyd-liga och lätt sinniga Marie Louise och af deras son, den bild-sköne, olycklige lille konungen af Rom.

Häft. 5:75. Inb. 7:50.

Goethes moder.

Vederkvickande frisk ström-mar den kvicka, goda och glada fru Goethes skälmska personlig-het emot oss i Clara Tschu-dis vackra bok, som samtidigt i raska drag skildrar den store skaldens lif hemma och vid hofvet i Weimar.

Häft. 5:50. Inb. 7:50.

Frédéric Loliée:

Kvinnor

i Napoleon III:s Paris.

Sedeskildringar från den för-näma och den icke förnäma världen.

Kr. 5:75.

Det är en fröjd att här med Frédéric Loliée som ciceron få förflyttas från vår bedrövliga tid till världens en gång glada-ste huvudstad med dess vackra och charmanta kvinnor, dess lysande fester och dess stormande munterhet. Säkerli-gen är denna bok det roli-gaste och kvickaste memo-ararbete som på mycket länge bjudits svenska läsare!

Lars Hökerbergs förlag.

bestrodd med obehagliga utväxter: tomma fraser, falskhet, småsinne och lumpen egoism. Det är inte märkvärdigt, om människor drivs till ensamhet. Och dock är det en viss feighet, som hiskar till oss ibland, att vi ska fly undan sällskapslivet. Men det är modigare att gräva sig in i svärmens och försöka att finna förståelse och visa förståelse än att bittert gå ifrån den. Och det fordras mod att vara uppriktig och hjärtlig. Men detta är dock vägen till vännerna, till de vännerna, som Ni menar. Glöm Er själf, då Ni förtroligt talar med någon, och försök att sätta Er in i den andra människans känslor och tankar. Då skall Ni få se, att vännerna komma och att de komma icke enbart med fröjder utan också med sorger. Ty det är inte de tomma, hvardagliga orden, som vi längta att möta hos våra vänner, utan tröst och hjärtlighet. Och då skall Ni smaka vänskapens ljufhet, när Ni omsatt detta i lifvet.

4. Sök barnens sällskap och lär af dem! (Försök att någon stund om dagen få vara tillsammans med barn. Deras lekar och barnligheter slipa af så många kantigheter och lockar fram leenden, som sitta i och värma långa tider. Och de släta bort så många små förrådiska rynkor, som ensamheten gärna vill stämpla ansiktet med. Tag de små händerna i dina, se in i de barnligt troskyldiga ögonen, lägg undan alla visa funderingar och bekymmer på en stund — och du skall bli en helt annan människa. Då skall du förnimma i ditt inre det sista af mina råd:

5. Bygg dig en borg i lifvet! (Den, som har anlag för ensamhet, behöver just en fast plats i lifvet, en andlig hållpunkt s. a. s., för att de slumrande rika anlagen, som sådana människor alltid äga, skola få komma till sin rätt. Bryggan till den där borgen heter vänskap, nyckeln till den är kärlek. Kärleken skall Ni söka, sedan Ni funnit vänskapen, icke den skräpiga kärleken, som fyller vårt sällskapslif med flirt och grannlåt och blixtrande glasbitar, utan den äkta, som slumrar på djupet och aldrig visar sig, förrän två människor finna hvarandra. Sök den borgen!)
Kanske jag blifvit för mångordig.

— Jag skulle vilja sluta med den sammanfattningen: var uppriktig och hjärtlig, gif af själens skatter, gif vänskap, förståelse och tröst! Då blir Ni inte ensam längre.
Och så en sak: Skaffa Er en liten bok, Ragnar Båge: Bot för Sot, tankar i nyårstid, i bokhandeln 1:— kr. Där står mer om det här ämnet.
B. R. J.

N:r 357. Nej, hustrun antager mannens nationalitet.
N:r 358. Ung husmor gjorde bättre i att afstå från likörbrygd i dessa tider. Aldre husmor.
N:r 359. Det är mycket lämpligt att använda blus och kjol, men blusen skall i så fall vara af siden eller chiffon, i samma färg som kjolen. Brudgummen bär förmid-dagsdräkt. Lilla mor.

N:r 360. Af den svenska damkvartetten, som på 1860-talet konserverade här i landet känner jag af dem Amy Aberg, som ännu lever, är gift och bosatt i Amerika, hennes adress är Mrs Amy Stockbridge, 257 Benefit Street, Providence R. S. U. S. A. En syster till Mrs Amy Stockbridge är fröken Hedden Aberg adr.: Valdemarsvik. Det är möjligt att fler af kvartetten leva men för mig obekanta.
Afvén musikälskare.

— En af första svenska damkvartettens medlemmar, den utmärkta sånglärarinnan fru Maria Petersson, f. Konow, lever och verkar ännu i staden Worcester i Nordamerika. Fulla adressen är: 311 Main street, Worcester, Mass., U. S. A. In care of »Skandinavia».
Helga i Helgedomen.

N:r 361. Hvarföre ej använda silkesraffeln i privatfamiljer, lika väl som hos firmor? Vaddera baby-täcken med den! Vaddera små rockor till småpojkar, sälj till Edra bekanta till detta ändamål; behöfver ju ej säljas allt på ett håll. Vaddera små flickmössor nu till vintern; nog kan Edra vänner köpa något litet hvar af den gamle mannen, och sålunda hjälpa honom!
E—n F—u.

N:r 362. Bäst att annonsera i Idun efter ett godt hem, helst präst-

familj, som har vana att handleda ungdom. Li.

N:r 363. Premiären på Strindbergs Gustaf III på Intima teatern i Stockholm ägde rum den 25 jan. 1916.
N:r 364. Aringsbergs skola adress Alvesta. Föreståndarinnan fröken Elsa Kjellander.

— Ekefors husmoderskola å Värmdö, (strax utanför Stockholm) mot-tager unga flickor till undervisning i husliga göromål, språk, musik, sömnad m. m. Postadress till skolan ifråga är Klintonen.

N:r 365. I Hemmets väfbok af Elisabeth Wærn-Bugge pris 1,50 kr. finnes många förträffliga mönster. Kan rekvideras från närmaste bokhandel.

N:r 366. Jag har en del begagnade pianonoter som ni kan få köpa af mig. Min adress finns på Iduns redaktion. N.

— Om Inga 17 vill uppge sin adress (heist fr post) till fru T. Lilje-strand, Humlegårdsgatan 20, Stockholm, kan hon gratis få en del begagnade noter.

TJUGUFEM ÅR.

Berättelse för Idun af
Hélène Josephsson.

(Forts.)

— Hvar var du då? frågade Gert-rud, sedan hon förgäfvets väntat på att modern skulle fortsätta.

— Här i Stockholm för första gången. Jag var uppe på besök hos min faster och skulle stifta bekant-skap med släktingar, både min fäst-mans och några af mina egna, som jag aldrig träffat förr. Hvilken tortyr! Faster var som du vet ty-pen för en världsdam och sällskaps-lifvet var hennes lifsexler — lilla jag var utsägligt blyg och rädd och tyckte att middagar och fester voro hemska tillställningar; jag kom heller aldrig i ynnest hos faster.

— Hvad gjorde pappa då?
— Min fästman var ute på en ex-pedition — honom hade jag inte sett på öfver ett halft år. Vi brevväx-lade och hvilket hufvudbyr jag hade

med mina epistlar låter sig inte beskrivas; jag grät och snyftade när jag satt öfver pappersarket. Jag kände ju inte honom för öfrigt, vi hade träffats fyra gånger då han friade och mamma befallde mig att säga ja. Någoting värre kunde aldrig hända mig, tyckte jag, än att bli gift med honom, men naturligt-vis föll det mig inte in annat än jag var tvungen därtill, eftersom far och mor och hela släkten ville det... Att lyda — det var a och o i mitt hem. Och att det på samma gång var en helig plikt och en dot-ters skönaste prydnad, det trodde jag lika fast och visst som att Gud hade talat hvarje ord som står i bibeln. På hösten blef jag förlöfvad — min fästman reste strax därpå — och i april fick jag komma hit-upp till Stockholm.

— Förlåt mig, mor, men jag sitter och är nyfiken på en sak.

Hvad menade du med Röda rum-tem och realismen — från allt det som hörde ditt voro väl kretsarna du kom i kemiskt rena? Ett litet sarkastiskt smil skuggade Gertrud Kellers röda läppar.

— Vänta. I väningen under fas-ter bodde familjen Herzen och de hade som du vet två flickor, Jane, hon hade då tagit studenten för ett år sedan, och Sonja, fru Martin numera. Och så var det brodern, författaren — ja, på den tiden hade han ju inte många litterära synder på sitt samvete. Faster var förstås bekant med familjen — fadern var ju justitieråd — men något egent-ligt umgänge existerade inte. Emel-lertid blef jag ibland buden dit-ter; de tyckte väl synd om mig, faster och farbror voro ju så ofta på tillställningar, som jag inte fick vara med — och det var jag natu-rligtvis hjärtmerligt glad åt... Det var en hel ny värld jag fick känna därnere; i början var jag nog inte så litet häpen och förundrad, men snart nog blef jag entusiastisk och låg i stoffet för dessa människor, som tänkte och talade så helt olika mot hvad jag var van. Min entu-siasm framträdde dock aldrig i synlig mätto — jag satt tyst på en stol och hörde de andra tala, själf kunde jag ingenting säga. Flic-korna Herzen betraktade mig också som en outvecklade och förkrympt va-relse, näja, det sade de ju inte, men det förstod jag ändå och var fullkomligt ense med dem om, sedan jag blifvit bekant med dem och brodern och en hel falang af det unga Sverige, som kom och gick där i huset. A, hvilka härliga män-niskor jag tyckte de voro! Frihets-hjältar och sanningssökare!

— Det var annat det, du, än skånska grefvar och baroner! Gert-rud skrattade. Och så blef den lilla adelsdamen en själafrände till åttitalspoeterna i skrift och på duk...
— Hon blef en lågande realist — i största hemlighet vill säga. Hon var alldeles för väl uppfostrad för att våga yttra sådana djärva ord som sina bekanta. Och i vä-ningen öfvanpå Herzens var det med knapp nöd hon torde tänka något så stort och fritt och sant. Men om nätterna var hon modigare, då diktades stolta tirader som skulle sägas åt far och mor och fästman, då han kom tillbaka. Jag hade fått låna Isbens Dukkehjelm, och jag såg att jag var ämnad till en Nora. Men detta skulle hindras i tid! Jag ville bli en riktig kvinna,

en människa, en personlighet — jag tänkte inte låta mitt eget jag för-kvävas och gå under... Men på samma gång jag fantiserade så där, stod det klart för mig, att jag al-drig skulle få mod till något af detta, jag hade ju hvarken kraft eller vilja som de andra unga... Men hvilken underlig tid det ändå var... jag kommer än i dag ihåg hur det kändes när de talade om Strindberg. Och Georg Brandes var ett högre väsen! När jag höll Ho-vedströmningar i min hand — Jane lånade mig den — formligen skällde jag. Mina boklån voro naturligtvis en hemlighet för faster och farbror, annars hade de väl ställt till med en förfärlig uppståndelse!

— Hvad världen ändå varit to-kig! utbrast Gertrud i en ton mitt emellan löje och harm. Det skulle ha varit jag som tagit hand om faster och farbror! Men porträttet, mor. Hvad var det som hände i dag för tjugufem år sedan?
Fru Keller steg upp och stängde spjället. När hon sedan satte sig igen fanns en sorgmodig, trött skug-ga i de blå ögonen. Men rösten ljöd som vanligt, lugn och blid.

— Jag var med om en utflykt. Ungdomarne Herzen och några till, däribland min beundrade, ja, jag visste knapp att han beundrade mig — jag var ju en förlöfvad flicka — och så ett nygift par, professor Marcus numera och hans unga fru, de hade kommit öfverens om att gå ut till Haga och lefva friluftslif en hel dag. Efter många om och men fick jag följa med — faster tyckte förstås att nöjet var väl plebejiskt, det passade ju inte en adlig ung dam, därtill förlöfvad, att sitta i gröngräset vid Haga och äta ur medhafda matsäckskorgar. Men den gången var jag i alla fall energisk... Hur roligt vi hade där-ute, jag önskade bara att tiden skulle stanna, så att jag i all evig-tid fick gå där mellan träden eller sitta i gräset och höra på diskus-sioner, som minst sagt tjugade mig mig... Kanske tyckte jag också, att alltsammans var så härligt där-för att h a n inte vek från min sida under hela tiden utan uppvaktade mig och såg på mig med ögon, som jag minns än i dag... (Forts.)

BREFLÅDA

RED. BREFLÅDA.

Gretchen. Detta skulle ni all-drig ha gort — för att använda er egen stafning. Det finns möjlighet att inhämta grunderna af svenska språkets behandling genom korres-pondens, t. ex. hos Hermods institut i Malmö, och det finns möjlighet att få goda böcker genom vandring-sbibliotek — Folkbildningsförbundet, Norrlandsgatan 17, Sthlm, lämnar närmare upplysning — det finns ock-så en möjlighet att, fast ni är »stjug» år, ni kan lära er något, och kanske bli fri från den för-härjande skrifflådan.

ÖSMO-LOTTERIET

till förmån för

Stockholms Folkskollärarinnors Husmoderskola.

15,000 VINSTER.

Var 7:de lott vinner.

Sammanlgt vinstvärde 110,000 kr.

Pris pr lott 2 kronor

(+ 10 ore för stämpel).

Endast svenska varor.

Dragning senast decem-ber 1917.

Huvudvinster:

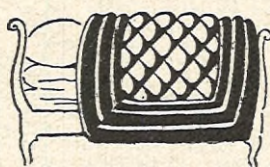
Värde Kr.

1. Lantegendomen Ka-rö i trakten av Danne-mora, om 21 tld åker och ång, 33 1/2 tld skogs-och hagmark, avverk-ningsbar ståndskog till värde av ca Kr. 3,000.—. Corps de logis om 4 rum och kök, talrika andra byggnader m. m. 8,000.—
2. "Lillstugan", vinterbo-nad villa om 3 rum och kök, uthus m. m. & fri och e, en grund vid Tun-gelsta jvgst. 7,500.—
3. Möblemang till 3 rum ifrån Nord. komp. 5,000.—
4. Sportstuga om 2 rum och kök ritad av arkitekt Odel. 3,000.—
5. Antik klaffbyrå, val-nöt med inläggningar... 2,000.—
6. Motorcykel från Hus-qvarna 1,975.—
7. Sängkammarmöbel, polerad björk 1,400.—
8. Antikt skåp, alm, jakaranda och valnöt..... 1,200.—
9. Tennsamling m. hyl-lor 1,000.—
10. "Senta", byst i mar-mor av John Runer 1,000.—
11. Dampås, bisam med be-ättning och muff av bäver 900.—
12. Juvelring, safir, bril-janter och platina 850.—

Insänd rekvisition, märkt I. 1., adress Osmo-Lotteriet, Artilleri-gatan 60, Stockholm, hvarefter lotter sändas mot postförskott för lotterna å Kr. 2:10 pr lott jämte kostnad för porto och dragningslista.

Dragningslistan, som utkommer 2 å 3 veckor efter dragningen, tillställs utan särskild begäran enhvar, som köpt lott direkt ifrån hufvudkontoret.

DUN
TÄCKEN

Högsta komfort.

Mångdubbelt hållbara mot vaddtäcken.

J. SVENSSON & BOURGHARDT
Enda specialfabrik i landet.

Rikst. 20 Vinslöv & 121.

Begär katalog.

Begär katalog.

BENNO BECKEMANS
FOTOGRAFISKA MAGASIN
15 DROTTNINGGATAN 15
STOCKHOLM.
FRAMKALLAR-KOPIERAR-FÖRSTORAR

Husqvarna
Symaskiner
Svenskt välkändt fabrikat, solid konstruktion, lätt gång, stor hastighet
Förmånliga afbetalningsvillkor
Kvalitets-märke.

PÄRMAR

till IDUN kunna erhållas hos hrr bokhandlare eller direkt från IDUNS EXPEDITION, mot likvid i post-anvisning, till följande priser: -

- Röd pärm, med guldtryck till "Idun" Kr. 1: 75 + porto 40 ore
- Röd eller grön pärm till "Iduns Romar-bibliotek" > 0: 50 + > 10 "
- Röd eller grön pärm till "Iduns Hjälp-reda" > 0: 50 + > 10 "
- Samtliga tre pärmar..... > 2: 75 + > 40 "

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast bestyrkta avskriftar när Ni svarar på annons om ledig plats.

ENSAMJUNGFURU. Enkel bättre flicka, frisk, duglig och barnkär, kunnig i matlagning, bakning och alla i ett hem förekommande göromål, samt någon kunnighet i sömnad, erhåller plats nu genast i liten familj med 2 barn. Barnjungfru finnes. Svar med uppgift om lönepretent. Jämte betyg eller rekommendationer till Köpmanfamilj, Amal.

BILDAD FLICKA. Plats finnes genast att förestå köket, utan jungfrus hjälp. För innessysslorna och barnen finnes redan tvänne bildade flickor. Svar med lönepretent. samt fotografi sändes fortast möjligt till Box 11, Arvika.

BÄTTRE flicka, helst medelålders, som med jungfrus hjälp kan sköta ett litet hem med två minderåriga barn, erhåller plats genast i Jämtland. Svar till »Litet, bättre hem», Iduns exp.

MOT fritt vivre får barnkär, bildad flicka plats som husmors hjälp och sällskap i herrgård på landet. Svar till »At once», Mollvedsholm p. r.

BARNFROKEN, anspråksl. och barnkär får mot fritt vivre plats i präst-familj för 3 små om 8, 7 o. 4 år. Bet. och ref. insändes till S. H., Mellerud.

HUSMODER, helst änkefru samt tre önde, önskas i hem där husmoder saknas. God bildning samt förutsättning att sköta ett bättre hem fordras jämte godt sätt. Ej under 40 år. Foto, som återsändes. Svar till »Husmoder», före den 20 under adress Exelsior, K. F. U. M., Birgerjarlsgratan, Stockholm.

BÄTTRE FLICKA, helst äldre, snäll och anspråkslös, önskas till 2 barn. Barntvätt, delvis uppässning och städning. Svar med foto och betyg till »Hemkär, barnkär», Karlstad p. r.

ELEMENTÄR LÄSARINNA, sykkunnig, något musikal. barnfröken, ej under 20 år, får plats 1 jan. i stad i Norrll. för tre barn 8-10-12 år. Kokerska och husa finnas. Vid. Nya Inack-Byrån, Jakobsbergsgatan 34, Stockholm.

Sjuksköterskeleier

emottagas på sjukhem i Stockholm. Riks. 152 60.

Sjuksköterskeplatsen

vid Holmens Bruk och dess sjukstuga är till ansökan ledig. Löne-förmåner kronor 1,200 pr år. Jämte fri bostad, lyse och vedbrand, dyrtidstillägg, pension. Tillträde början af januari 1918. Ansökningshandlingar sändas före 1 december till Doktor Otto Andersson, Schebo Bruk.

Föreståndarinnan

för tjänstemannamäss för 12-15 ungdomar vid bruk i Södra Dalarna sökes. För platsen önskas en dam med förmåga att hafva ledningen öfver hushållets alla detaljer, kunna representera såsom värdinna och vara van vid bruksöfverhållanden. Svar med personliga uppgifter, löneanspråk o. referenser insändas under signatur »Värdinna S. D.», Svenska Telegrambyrån, Stockholm, f. v. b.

Israelitisk dam.

Plats i äldre, svenskt-israelitiskt hem i Göteborg finnes för en person, som är något kunnig i koscher matlagning samt van att handha husets skötsel, då frun är en äldre, sjuklig dam. Svar, helst med foto och alla närmare upplysningar till »Familjemedlem», Iduns exp.

Damer och herrar

med goda förbindelser kunna göra sig god extra förtjänst genom agentverksamhet för prima försäkringsbolag. Fullständigaste diskretion. Svar till »Krigshjälpen 1917» under adress Gumaelius Annonbyrå, Stockholm.

Lärlarinne-platsen

vid Grans landhushållsskola och till lensamma förlagda mindre kurser är ledig att tillträda den 10 jan. 1918. Undervisningsskyldighet i trädgårds-, ladugårds- och mejeriskötsel såväl praktiskt som teoretiskt. Lön 1 000 kr. per år, fri kost vid levernas bord, omöbleradt rum samt ätt till 1 månads semester årligen. Ansökan bör insändas före den 10 december till rektor Ivar Lagerqvist, Iran, Öjebyn, som äfven lämnar närmare upplysningar.

STYRELSEN.

Läns-(epidemi-)sjuksköterske-tjänsten

i Hjo distrikt är för ansökan ledig. Aflöning årl. 600 kr., 100 kr:s dyrtidstillägg för 1918, med eventuellt 25 kr. i pensionsbidrag, samt 1 kr. om dagen, fria resor och fritt vivre vid tjänsteförättning. Då så ske kan, ledighet 14 dagar årligen utan löneafdrag. Ansökningarna ställas till Skaraborgs läns sjuksköterskenämnd och insändas till Förste provinsialläkaren i Mariestad före den 20 nov. 1917. Prästbetyg, läkarebetyg, intyg om kompetens samt meritförteckn. i öfrigt böra medfölja ansökan. Tjänsten skulle tillträdas den 15 dec. 1917. Instruktion och öfriga underrättelser erhållas genom Förste provinsialläkaren i Skaraborgs län.

PLATSSÖKANDE

LÄRARINNA önskar plats i trefligt hem för att undervisa mindre barn eller biträda vid husliga göromål. Svar till »December 1917», Iduns exp., f. v. b.

LÄRARINNA önskar plats att under jullofvet, 1 dec.—1 mars, läsa med barn och deltaga i husl. sysslor. Sv. t. »Helst Östergötland», Odeshög.

UNG FLICKA, något van vid sjukvård önskar plats i familj som hjälp o. sällskap. Svar till »Barnkär», Iduns exp.

SEM-ELEV önsk. under ferien 15 dec.—1 febr. plats i familj. Villig att undervisa barn eller deltaga i hushållsgöromål. Svar till »Fritt vivre», Iduns exp.

VÄRDINNOR, Sjuksköterskor, Gymnaster, Bildade flickor finnas. Palmquist C:o, 17 Malmkillnadsgatan, Stockholm.

LÄRARINNA önskar under julferierna plats i familj att mot fritt vivre hjälpa till i hushållt eller läsa med barn. Svar snarast till »Jullof 1917», Kumla p. r.

ATT UNDERVISA i slöjd söker välrekommenderad 23-årig flicka, kunnig i handarbeten, kläd- o. linnesömnad plats i januari i skola e. dyl. Tacks. f. sv. t. »Pliktrogen», Iduns exp.

UNG LANDTBRUKAREDOTTER önskar komma i finare familj på landet, att praktisera o. deltaga i husliga göromål. Svar till »Familjemedlem 1918», Laholm p. r.

LÄRARINNA önskar mot fritt vivre plats i liten familj, helst i Jönköpings län, under ferien 16 dec.—15 febr., att under husmoders ledning få lära hushåll. Svar till »22 år», Gryteryd p. r.

28-ÅRIG norrländska van vid sjukvård, husliga göromål samt sömnad önskar, efter nyår, plats i godt hem som husmors hjälp, eller ock som värdarinnan till äldre herre eller dam. Svar till »B.», Iduns exp. f. v. b.

27-ÅRS bildad alvarlig kvinna, kunnig i hushåll och sömnad, genomgått sällskapet Barnavård, önskar plats, som föreståndarinnan på mindre barnhem. Svar till »Rika», Lindbergs pensionat, Leksand.

BLIFVANDE SKOLKÖKSLÄRARINNA 24 år, med idealistisk syn på hemarbetets samhälleliga betydelse, önskar plats på nyåret eller gärna redan 1 dec. som hushållsleier i godt hem att deltaga i förekommande sysslor (hufvudsakligen matlagning). Har praktiserat som lärarinna, barnfröken och husa. Ingen lön, men önskar själf disponera tiden efter kl. 4 (eller hel arbetsdag och 25 kr. pr mån.). Ref. och bet. sändas efter svar till »Arbetsglädje och sympati», p. r. Eksjö.

PRIVAT vård önskas hos äldre eller klen person, har mångårig praktik i sjukvård här och utomlands. Behärskar engelska språket. Svar till »Fina referenser», Iduns exp.

TVA UNGA skolkökslärlarinnor önska till nyåret plats att tillsammans sköta ett finare hem helst i stad eller var för sig förestå ett hushåll. Svar till »15 januari», Iduns exp., f. v. b.

I GODT HEM, herrgård eller prästgård, önskar ung flicka under god husmoders ledning, som familjemedlem, erhålla undervisning i ett hems skötsel. Sv. t. »Genast», Box 2, Nybro.

PLATS att läsa med barn sökes af ung flicka, som aflagt realskoleexamen med fina betyg, nu snarast möjligt eller till vårterminen. Svar till »Goda rek.», Iduns exp. f. v. b.

BÄTTRE FLICKA önskar plats i finare familj som hjälp och sällskap, där tjänare finnes. Har genomgått hushållsskola, är kunnig i linnesömnad och finare handarbeten samt något musikalisk. Vid lön fästes mindre afseende. Svar till »Familjemedlem», Kristinehamn p. r.

Flicka

önskar som familjemedlem komma på större landställe, helst prästgård, den 1 dec. eller senare, för att under god husmoders ledning få lära allt i ett väl ordnat hem. Någon lön önskvärd. Svar till »Villig», S. Gumaelius Annonbyrå, Göteborg.

Kvinnlig arbetskraft

inom såväl hemmens som andra kvinnliga arbetsområden kan Ni **med bästa resultat**

erhålla genom att sätta in en annons i IDUN, specialorganet för kvinnliga platsannonser at alla slag. En annonsplats — 10 mm. stor — kostar endast 2 kr. 50 öre. För större annonser beräknas ett pris af 25 öre pr mm. därutöver.

ENKEL, BILDAD, 27 ÅRS FLICKA af god familj, som genomgått kurs i barnsjukvård, önskar plats som barnfröken i liten familj, bosatt i Stockholm. Är villig att vara husmor behjälplig med göromål, om så fordras. Talar engelska språket. Svar till »Pålitlig», Karlshamn p. r.

LÄRARINNA önskar plats i familj under ferierna (dec. jan.). Kunnig i enklare sömnad och villig deltaga i förekommande göromål, äfven läsa med barn om så önskas. Svar till »Ferien», Iduns exp. f. v. b.

EXAM. SJUKGYMNAST med flerårig praktik önskar plats. Äfven något kunnig i maskinskrifning. Svar till »Sjukgymnast», Iduns exp.

UNG sjuksköterska önskar plats hos dam eller herre till vård och sällskap i Norrland. Musikalisk och genomgått elementarläroverk. På lön fästes mindre afseende. Svar till »Sjuksköterska i Norrland», Iduns exp.

TVA UNGA FLICKOR önska på nyåret plats som guvernant och hushållsfröken i samma familj. Rek. finnas. Sv. t. »Väninnor», Iduns exp.

SOM husmoders hjälp önskar 19-årig flicka, som genomgått sjukvårds-, barnavårds- och hushållsskola samt är musikalisk, plats på större landstads. På lön fästes ej afseende. Svar till »Musikalisk», Jönköping p. r.

SMÅSKOLLÄRARINNA önskar under ferierna (18 dec.—15 febr.) komma i godt hem (helst prästhem) för att mot fritt vivre lära och deltaga med hvarjehand. Deltager gärna i vården af småbarn. Sv. till »Familjemedlem Bja 26», Finnerödja.

LÄRARINNA, enkel med god undervisningsförmåga i vanliga skolämnen och språk, önskar plats nu eller framdeles, att läsa med mindre barn (1 och 2 kl. kurser). Kunnig i engelska, tyska och franska språken, vari undervisas såväl nybörjare som försigkomna. (Kl. I—VIII). Liten lön. Små pret. Tacksam för svar till »Anspråkslös 1917», Iduns exp. f. v. b.

Småskollärlarinnan önskar mot fritt vivre plats under ferien 1 dec.—1 febr. som husmoders hjälp. Äfven villig att undervisa barn. Svar till »Familjemedlem», S. Gumaelius Annonbyrå, Göteborg.

Engelbrets Förm.-Byrå. R. 171 81. A. tel. 241 13. Valhallavägen 115, II.

Ansk. Vårdinnor, Lärarinnor, Sällskaps-, Hushålls- och Barnfröknar samt bättre tjänarinnor.

Allm. Svenska sjuksköterskefören. Sjuksköterskehem, Katarinavägen 9 B. Stockholm. Rikstel 94 27. Allm 318 97. Filial och sjuksköterskehem Ljusdal. Riks 24. Utsånder exam. sjuksköterskor dygnet om till all slags sjukvård, vikariat och fasta platser.

18-årig, bildad, musikalisk

barnkär flicka önskar att som familjemedlem komma i präst- eller bättre landtbrukarehem inst. jan., för att under god husmoders ledning lära sig ett välordnat hems skötsel. Lön önskas icke, däremot fritt vivre och tvätt samt helst eget rum. Svar till »Märtha», Iduns exp.

INACKORDERINGAR

FÖR NERVUSJUKA! Lugnt hem i vacker trakt af Småland. God vård. Moderata priser. Josefina Göranson. Exam. sjuksköterska, adress: Ryssby.

EN FLICKA 10 à 11 år önskas nu genast eller till vårterminen som kamrat åt egen dotter, hvilken i hemmet för guvernant läser 2 klassens kurs. I allt tillsyn och omvårdnad som egen dotter. För vid. upplysn. och refer. Svar till »Hem på landet», Iduns exp.

Doktorinnan Vilma Erikssons Hvilohem,

beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Adr. Högasen, Arvika. Bröstklena mottagas ej.

Tyra Rinmans Konvalescenthem för barn

Rikstel. Hindås. mottager såväl friska som klena, ej smittosamt sjuka barn. Skolundervisning, kindergården och pianospelning. Kompetenta lärarinnor. Öppet under julferierna. Prospekt. Tyra Rinman, Ex. sjuksköterska.

Fröknarne Kugelbergs Konvalescenthem för Barn, OLOFSFORS

vid Dala-Husby, 17 km. från Hedemora. Referenser: Doktor Erik von Bahr, Uppsala. Prospekt sändes på begäran. Postadr.: Olofstors pr Dala-Husby. Rt Dala-Husby 8. Karin o. Ulla Kugelberg.

Som eget barn.

Ett litet rart, välskapadt och friskt flickebarn, 3 veckor gammalt, önskar blifva adopterat af barnkär god familj, där hon kan få ett godt hem. Och fränsäger sig då hennes okända föräldrar all rätt till henne. Flickans fader och moder äro av god härkomst. Benäget svar emotses till »Godt hem», S. Gumaelii Annonbyrå, Malmö.

Solviks Barnpension Södertälje.

Mottager barn i åldern 3—12 år. **Kindergården - Skolundervisning - Härligt landliv.** Referenser: Margaretaskolan, Stora Bältgatan 5. Prospekt på begäran. Telefoner: R. T. Södertälje 4 97. A. T. Södertälje 43. Ester Hill.

Utmärkta organ för annonsering i landsorten äro följande tidningar:

- Arvika:** Arvika Tidning.
- Avesta:** Avesta-Posten.
- Borlänge:** Borlänge Tidning.
- Borås:** Borås Tidning.
- Eksjö:** Eksjö-Tidningen.
- Engelholm:** Engelholms Tidning.
- Eskilstuna:** Eskilstuna-Kuriren.
- Falun:** Falu-Kuriren.
- Gefle:** Gefle-Posten.
- Halmstad:** Hallandsposten.
- Hedemora:** Södra Dalarnes Tidning.
- Hälsingborg:** Hälsingborgs Dagblad.
- Härnösand:** Härnösands-Posten.
- Höganäs:** Höganäs Tidning.
- Jönköping:** Smålands Allehanda.
- Kalmar:** Barometern.
- Karlskrona:** Karlskrona-Tidningen.
- Karlstad:** Karlstads-Tidningen.
- Katrineholm:** Katrineholms-Kuriren.
- Kristinehamn:** Ansgarii-Posten.
- Landskrona:** Landskrona-Posten.
- Linköping:** Östgöten.
- Luleå:** Norrbottens-Kuriren.
- Malmö:** Skånska Aftonbladet.
- Mariestad:** Tidning för Skaraborgs län.
- Mora:** Mora Tidning.
- Norrköping:** Östergötlands Dagblad.
- Nyköping:** Södermanlands Nyheter.
- Nässjö:** Nässjö-Tidningen.
- Oskarshamn:** Oskarshamns Tidningen.
- Sköfde:** Skaraborgs Läns Annonblad.
- Sundsvall:** Sundsvalls-Posten.
- Trelleborg:** Trelleborgs Allehanda.
- Uddevalla:** Bohusläningen.
- Umeå:** Västerbottens-Kuriren.
- Uppsala:** Tidningen Upsala.
- Visby:** Gotlänningen.
- Västerås:** Vestmanlands Läns Tidning.
- Växiö:** Smålands-Posten.
- Ystad:** Södra Skåne.
- Örebro:** Örebro Dagblad.
- Örnsköldsvik:** Örnsköldsviks-Posten.
- Östersund:** Jämtlands-Posten.
- Östhammar:** Östhammars Tidning.

Våra små "slitvargar"

behöfva nya kläder.

PRENUMERERA NU GENAST PÅ "BARNGARDEROBEN"

Illustrerad tidning för barnkläders förfärdigande. Dubbelsidig mönsterbilaga gratis till hvarje nummer.

Prenumeration verkställes å närmaste postanstalt eller bokhandel. Priset är ännu endast 30 öre pr nummer.

Iduns Expedition, Stockholm.

Professor Cederschiöld
 behandlar med egna massage-
 metoder mag-, tarm-, reumatiska-
 och nervsjukdomar m. m. Obs! Näs-
 svalkatarr (kronisk snufva) behand-
 las med instrument smärtfritt. Hvar-
 dagar 10-12 o. 2-5. Grefturegatan
 15. A. T. 184 51.

Doktor Heuman
 Kungssportspl. 2, Göteborg.
 Tel. 45 46.
- Elektrisk behandling -
 (för nervsjukdomar och reumatiska
 sjukdomar).

D:r A. KARSTEN
 Medicinskt Elektricitets-,
 Ljus- och Röntgeninstitut
 Kungsgatan 60, STOCKHOLM.
 Behandling af
reumatiska sjukdomar

Gymnastikdirektörsexamen
 afläggas efter 2-årig kurs af kvinn-
 liga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
 Ny kurs börjar den 14 sept.
 Prosp. gen. Kapten J. Thulin, LUND.

**Göteborgs
 Gymnastiska Institut**
 Fullständigaste ettåriga kurs i
 Sjukgymnastik och Massage
 Nästa årskurs börjar i Jan.
 Begär utförligt prospekt!

Doktor A. Kjellbergs
 Kurs i massage och sjukgymnastik.
 Begär prospekt!
 Stockholm. : : Holländaregatan 3.

Kurs i massage och Sjukgymnastik
 STOCKHOLMS
 MASSAGE- & GYMNASTIK-INSTITUT
 Biblioteksgatan 28
 Begär prospekt!

Hennaextrakt oöfverträffligt och
 oskadligt hårfärg-
 ningsmedel i alla nyanser. Pris Kr.
 7.50 + Porto. Diskret försändelse.

Hennapulver i paket.
 Pris Kr. 2.50, 3.- och 4.- + porto.
Franska Parfymmagasinet,
 Hofleverantör
 21 Drottninggatan, Stockholm

**Najordkan Edmanns
 Ideale-crème**
 dagligen använd gör an-
 siktshuden mjuk och sam-
 metslen och är säkert me-
 del mot nariga, röda och
 spruckna händer. Pris 2,50
 i Parfym- och Kemikalieaffärer.

Reumatism och Gikt.
 En från Skodsborg utexaminerad
 sjuksköterska gifver massage, bad
 och inpackning i hemmen.
 Riks 21 24. Allm. 25 76.

OBEEMDLAD bättre flicka, önskar åt
 sitt lilla barn, som väntas i jan.
 1918, ett hem samt kärleksfulla fos-
 terföräldrar, som med uppoffring
 vilja fostra det till en god samhälls-
 medlem, mot en ringa penning. In-
 nerligt tacksam för svar är »Olycklig
 moder», Iduns exp., f. v. b.

**ANNA ERICSSONS
 BOKBINDERISKOLA.**
 Underv. i bokbindn. Amatörverk-
 tyg o. målade papper till salu.
 Förfr. 10-1. Grefg. 6. A. Ö. 406 98.
 R. 102 73.

**Bogstens Hushållskurser
 1918**
 1 febr.-1 maj; 1 sept.-1 nov.
 Prospekt och ref. mot 2 porto.
 Fru Ida Palmgren, Bettna.

Husmödrar!
 Köp torkade rönnbär till
 marmelader, geléer, bakverk m. m.
 för vinterbehof.

Tjädens Fröhandel,
 1 Stora Nygatan och 7. Oxtorgsgatan,
 Stockholm 2.

FREJAMI - PASTILLERNA
 skänka lindring och baf vid hals
 och bröstsjukdomar

CHOLAB-
 KOPFOTTSBÄNEN
 ÖSEA
 ÖPPE.

Ett oöfverträffat
 försköningsmedel
 för såväl händer
 som ansikte är

Crème d'Artist

Den har en underbar verkan att
 förnygra och försköna genom sin re-
 nande verkan å porerna samt sin
 förmåga att göra huden skär och
 genomskinlig. Efterlämnar icke nå-
 gon som helst fettglans. Ypperligt
 medel mot såväl köld som hetta.
 Tillverkas af fackman.
 Pris 2:50 + porto direkt från
 "Depot d'Artist," Iduns exp. f. v. b.

**4:e betydligt till-
 ökade uppl.**
 nu utkommen
 OBS! Ett stort antal nya,
 värdefulla recept.

PRAKTISK KOKBOK

För enklare och finare hus-
 håll.
 Af Anna Olsson.
 Klott. 3 kr.

OBS! En mängd ampla press-
 uttalanden. OBS!

Recepten äro grundade på
 flerårig erfarenhet i eget kök
 och således praktiskt pröf-
 vade. Inalles finnas här mel-
 lan 600 och 700 recept på
 soppor, grötar, fisk- och kött-
 rätter, sopplägg, säser, gröns-
 saker och vegetariska rätter,
 efterrätter, bakverk, safter,
 syltning, konservering, korf-
 beredning m. m. Boken uppta-
 ger ock en del andra prak-
 tiska anvisningar för hushäl-
 lets skötande.

Ostersundsposten.
4 UPPLAGOR
20,000 ex.
 tryckta på c:a 4 år.

Vi gratulera våra husmöd-
 rar, som för en så ringa
 penning kunna erhålla en så
 god rådgifvare för varje dag.
 Sydsv. Dagbl. Snällposten.
 Den kokbok, som bär nam-
 net Anna Olsson på pärmen,
 ser ut att ha förutsättningar
 att stå sig godt i konkur-
 rensen. Den vänder sig huf-
 vudsakligen till det enklare
 borgerliga köket och lämnar
 en stor samling recept, som
 göra ett mycket vederhäftigt
 intryck. Särskilt tilltalande
 är att stor omsorg tycks ha
 ägnats afdelningen manrättning-
 ar af grönsaker och vegeta-
 riska rätter. — Boken är ock-
 så redigt och öfverskådligt
 uppställd.

Dagens Nyheter.
 Den praktiskt uppställda bo-
 ken bör med sina enkla,
 klara och lättfattliga anvis-
 ningar bli välkommen som en
 god rådgifvare för varje hus-
 moder.

Svensk Kommunaltidning.
 Erh. i varje bokh. I parti
 hög rabatt direkt från förl.
 Bliv kommissionär! Katalog
 och villkor gratis. Rekvirera

från
Lindblads Förlag, UPPSALA.

Annonsera i Idun!

Köld och bläst
 förstör Ederhy om Ti. ej skyddar Eder med
Tlitigen.

**Kylsalvan
 FROSTIN**

är ett af fackmän utexperimenteradt,
 absolut ofarligt medel mot frost-
 skador å såväl ansikte som händer.
 Mer än 15-årig frostsakada botad! In-
 gen humbug. Stor efterfrågan. Pris
 3:75 + porto direkt från fru A. Hell-
 berg, Box 234, Stockholm.

**EN NY
 BOK**

AV
**MARIKA
 STJERNSTEDT**

**EN
 OFFICERS-
 HISTORIA**

Pris 5:50

Albert Bonniers Förlag.

Kriegs-Briefmarke

Deutsche Post in Belgien, 3, 5, 10,
 75 Pf., gest. 40 Pf., schöne Briefstücke M.
 50, 75 C, 1 Franc, 1 Fr. 25 C, 2 Fr. 50 C.
 M. 9.75, gestempelt M. 1
 3, 5, 8, 10, 15, 25, 40 Cent. M. 1.50, gest. M.
 50 Cent. 1 F. 25 Cent. 2 F. 50 Cent. 6 F. 25 Ce
 M. 11.—, gestempelt M. 1
 Deutsche Post in Polen,
 3, 5, 10, 20, 40 Pf. M. 2.25, auf Brief M.
 Deutsche Post Gen.-Gouv. Warschau
 2 1/2, 7 1/2, 10, 15, 30, 40, 60 Pf. M. 2.10, gest. M.
 Deutsche Post im Osten (Litauen, Kur
 3, 5, 10, 20, 40 Pf. M. 1.35, auf Brief M.
 2 1/2, 7 1/2, 15, 50 Pf. 1 Mark M. 2.55, gest. M.
 Deutsche Post in Rumänien,
 15, 25, 40 Bani M. 1.25
 Oesterreich, Kriegshilfe,
 1914 5, 10 Heller 45 Pf., gestempelt 4
 1915 3, 5, 10, 20, 35 Heller M. 1.10, gest. M.
 1000 verschiedene Marken M. 13.25
 2000 St. 45 M., 3000 St. 11
 4000 St. 240 M., 5000 St. 36
 40 deutsche Kol. u. Posten M.

Albert Friedema
 Zeitung und
 Liste gratis
 LEIPZIG 155, Floßplatz

Dragning redan den 19 november!
Sv. Underofficerarnas Lotteri

Utomordentligt stora
 vinstmöjligheter!

8,000
 kr. värde
 Bondgård i Småland.
 Areal 180 tld.

Stora, gedigna och fram-
 för allt .. **praktiska vinster!**

Köp lotter!

Pris
2
 kr.

+10 öre för stämpel.

8,000
 kr. värde.
 Villa vid Huddinge
 Välbyggt o. praktisk.

Köp lotter!

Pris
2
 kr.

+10 öre för stämpel.

Utomordentligt stora
 vinstmöjligheter!

8,000
 kr. värde
 Bondgård i Uppland.
 Areal 55 tld.